

Tolkemonitor SPRÅK: Offentlige organers behov for tolketjenester første halvår 2023

Utarbeidet på oppdrag for Integrerings- og mangfoldsdirektoratet

Om Oslo Economics

Oslo Economics utreder problemstillinger og gir råd til myndigheter, organisasjoner og bedrifter. Vi forstår problemstillingene som oppstår i skjæringspunktet mellom marked og politikk.

Vi er et samfunnsfaglig analyse- og rådgivningsmiljø med erfarte konsulenter med bakgrunn fra offentlig forvaltning og ulike forsknings- og analysemiljøer. Oslo Economics har i dag rundt 70 medarbeidere, hvorav mer enn 15 med doktorgrad. Vi tilbyr innsikt basert på fagkompetanse, sektorerfaring og et nettverk av samarbeidspartnere.

Tolking i offentlig sektor

Oslo Economics har bred erfaring fra analysearbeid på tolkefeltet og innen tolking i offentlig sektor. Vi har blant annet analysert økonomiske konsekvenser av tolkeloven på oppdrag fra Kunnskapsdepartementet, og utredet organisering av fjerntolking og tolkeformidling i offentlig sektor med samfunnsøkonomisk analyse av tiltak for å øke bruken av skjermtolking, utført for Arbeids- og sosialdepartementet. Vi har også erfaring fra utredning av honorarsystemet for frilanstolker i NAV, på oppdrag fra Arbeids- og sosialdepartementet. Oslo Economics har også nylig beregnet samfunnets fremtidige behov for kvalifiserte tolker på oppdrag for IMDi.

Innhold

Sammendrag	4
Čoahkkáigeassu	6
Summary	8
ملخص	11
1. Innledning	14
1.1 Bakgrunn og mandat	14
1.2 Datagrunnlag	15
1.3 Metode for beregning av tolkebehov	16
2. Antall tolkeoppdrag og fordeling på språk	17
2.1 Språkfordeling	17
2.2 Begrensninger ved språkanalyser	19
3. Behov for dispensasjonsadgang	20
3.1 Språk uten kvalifiserte tolker i Nasjonalt tolkeregister	20
3.2 Dekningsgrad kvalifiserte tolker per språk	20
4. Behov for kvalifiseringstilbud	29
4.1 Språk uten kvalifiserte tolker	29
4.2 Behov for kvalifisering innenfor andre språk	29
5. Bruk av fjerntolking	35

Sammendrag

Tolkemonitor SPRÅK er årlige statusrapporter som gir oppdatert kunnskap om offentlig sektors behov for tolketjenester innen ulike språk. Statusmålingene skal gi løpende oversikt over behov for kvalifiseringstilbud i tolking med utgangspunkt i dagens tilgang på kvalifiserte tolker og hvilke språk det er størst behov for tolking på. I tillegg beskriver rapporten offentlige organers bruk av fjerntolking for å skaffe et godt grunnlag for målrettede tiltak på tolkeområdet.

Oppdrag og metode

IMDi har gitt Oslo Economics og Agenda Kaupang i oppdrag å gjennomføre jevnlige undersøkelser av språk-behov og etterlevelse av tolkeloven i offentlig sektor. Formålet med statusrapportene er å utarbeide et kunnskapsgrunnlag om hvordan offentlige organer etterlever tolkelovens bestemmelser og hvordan behovet for tolketjenester ser ut innen ulike språk. Undersøkelsene er basert på innsamlet statistikk, automatiske uttrekk fra formidlingssystemene hos enkelte av tolketjenestene og datauttrekk fra Nasjonalt tolkeregister.

Språkene som er inkludert i denne rapporten er de som kommer frem gjennom rapportering av tolkeoppdrag. Det kan derfor være noen språk og språkkombinasjoner uten tilgang på tolk, hvor det finnes reelle behov, men som ikke fremkommer av rapporten. Dette kan for eksempel skyldes at det ikke finnes personer i Norge som behersker den aktuelle språkkombinasjonen. Av ulike årsaker har det vært krevende å fremskaffe informasjon om udekke behov for sjeldne språk og språkkombinasjoner samt på samiske språk, og vi har så langt ikke kvantitative data for disse språkene som kan inngå i datagrunnlaget.

For å styrke kunnskapsgrunnlaget om tolkeoppdrag mellom norsk/andre lands tegnspråk og mellom andre språk enn norsk/norsk tegnspråk, har vi vært i kontakt med ressursmiljøer for syn og hørsel i kommuner og forsknings-miljøer i Norge. Hverken ressursmiljøene eller forskningsmiljøene fører statistikk på disse oppdragstypene, men deres beskrivelser av hvordan de arbeider i møte med tegnspråklige fra andre land, gir et inntrykk av brukerreiser for tolketilbudet.

Det er fortsatt krevende å innhente data fra offentlige organer og andre om tolkebehov på samiske språk, og det er grunn til å tro at tolkebehovet på de samiske språkene er større enn det som kommer frem i status-rapportene. Samtidig med gjennomføringen av vårt oppdrag, arbeider Samisk høgskole med å kartlegge behovet for tolking på samiske språk. Funnene fra arbeidet ved Samisk høgskole vil være relevant også inn i arbeidet med Tolkemonitor SPRÅK, og vi har derfor utelatt samiske språk fra analyser av dekningsgrad for denne halvårsrapporteringen.

Tolkeoppdrag fordelt på språk

Hvert år gjennomføres det flere tolkeoppdrag på en rekke ulike språk. I første halvår 2023 anslår vi at det totalt har blitt gjennomført 546 453 oppdrag på talespråk og 41 000 oppdrag for døve, hørselhemmede og døvblinde. Oppdragsmengden for talespråk i første halvår 2023 utgjør en vekst på omtrent 15 prosent fra første halvår 2022. Vår framskriving og estimerte oppdragsmengde på om lag 1 000 000 oppdrag for hele 2023 indikerer en samlet vekst på omtrent 9,4 prosent fra 2022. Oppdragsmengden for døve, hørselhemmede og døvblinde økte med omtrent 9 prosent fra første halvår 2022 (i overkant av 37 000 oppdrag) til første halvår 2023 (41 000 oppdrag).

Arabisk er fortsatt det språket det gjennomføres flest tolkeoppdrag på, og er anslått til å utgjøre 21 prosent av det totale tolkebehovet for talespråk med en estimert oppdragsmengde på omtrent 114 150 oppdrag for første halvår 2023 (19 prosent av den totale oppdragsmengden inkl. tegnspråk). Andre språk med særlig stor etterspørsel er russisk, ukrainsk, polsk, tigrinja og somali. Vi ser fortsatt sterkt vekst i oppdragsvolumene innenfor russisk og ukrainsk. De 20 språkene det ble gjennomført flest oppdrag på utgjør omtrent 90 prosent av alle gjennomførte tolkeoppdrag første halvår 2023.

Tidspunktet for arbeidet med denne halvårsrapporteringen sammenfaller, i likhet med den foregående rapporten, med den pågående Ukraina-konflikten. Fortsatt drives oppdragsmengden langt på vei av økningen i behovet for tolking på russisk og ukrainsk. For disse språkene beregner vi en oppdragsmengde på henholdsvis

79 629 oppdrag og 66 912 oppdrag, som utgjør 14 prosent og 11 prosent av den totale oppdragsmengden. Den fremtidige utviklingen i tolkebehov er derfor vanskelig å predikere.

På samme måte som for 2022, ser vi en tendens til at de største språkene utgjør en mindre andel av total oppdragsmengde enn tidligere, eller med andre ord at konsentrasjonen i språkfordelingen er mindre enn tidligere. Denne trenden kan bli ytterligere tydeligere etter hvert som tilfanget av data blir større og nye språk kommer til.

Behov for dispensasjonsadgang

Tolkeloven, som ble innført med virkning fra 1. januar 2022, setter krav til at tolkeoppdrag som bestilles av offentlige organer skal gjennomføres av kvalifisert tolk. Kravet om å bruke kvalifisert tolk vil gjelde fullt ut først etter en overgangsperiode på fem år etter lovens ikrafttredelse, det vil si 1. januar 2027. Behovet for en slik overgangsperiode har sammenheng med behovet for å få en bedre dekning av kvalifiserte tolker innenfor språk som i dag har relativt stor underdekning.

For første halvdel 2023 finner vi totalt 39 språk med rapporterte tolkeoppdrag som står uten oppføringer av kvalifiserte tolker (nivå A-E) i Nasjonalt tolkeregister. 20 av disse språkene har færre enn 10 registrerte oppdrag. I tillegg er det flere språk som kan ha underdekning av kvalifiserte tolker. Når vi legger kvalifikasjonsnivå A-E til grunn, anslår vi at 21 talespråk kan ha underdekning, som tilsvarer at om lag 38 prosent av alle oppdrag som ikke kan dekkes av kvalifisert tolk. Dersom alle tolkeoppdrag på hvert språk skulle blitt utført av tolker med tolkeutdanning og/eller statsautorisasjon (nivå A-D), anslår vi at 50 språk kan ha underdekning og omtrent 61 prosent av oppdragene ikke kan dekkes av kvalifisert tolk. Hvis derimot alle tolkeoppdrag på hvert språk skulle blitt utført av tolker med bachelor i tolking og/eller statsautorisasjon (nivå A-C), er det ytterligere 18 språk som kan kategoriseres som underdekket, som tilsvarer at omtrent 83 prosent av oppdragene ikke kan dekkes av kvalifisert tolk.

Behov for kvalifiseringstilbud

Behovet for kvalifiseringstilbud, som ligger til grunn for rangeringen av språk, følger av mengden oppdrag som ikke kan dekkes av kvalifisert tolk. Det kommer av at dekningsgraden målt i andeler følger av både tilgangen på kvalifiserte tolker og oppdragsmengden innenfor et språk, slik at det ikke nødvendigvis vil være en direkte sammenheng mellom anslag på underdekning og behov for kvalifiseringstilbud.

Blant språkene uten kvalifiserte tolker, viser rapporteringen for første halvår 2023 at kun 10 språk uten oppføringer av kvalifiserte tolker i Nasjonalt tolkeregister, utløser et halvårig behov for mer enn 50 tolkeoppdrag. For oppdrag gjennomført uten bruk av tolk kvalifisert tolk, er det særlig et språk som peker seg ut: rohingya med 1275 oppdrag.

Dersom alle oppdrag på hvert språk skulle blitt utført av tolker med kvalifikasjonsnivå E eller høyere, er det anslått totalt 222 674 oppdrag som ikke kan dekkes. Dette utgjør omtrent 38 prosent av den totale oppdragsmengden første halvår 2023. Underdekning på arabisk er i stor grad driveren bak, hvor vi anslår at det er omtrent 69 613 oppdrag som ikke kan dekkes av kvalifisert tolk. Hvis alle oppdrag på hvert språk skulle blitt utført av tolker med kvalifikasjonsnivå D eller høyere, finner vi derimot totalt 351 663 oppdrag som ikke kan dekkes, som utgjør omtrent 61 prosent av alle oppdrag i første halvdel av 2023. Oppdragsmengden som ikke kan dekkes av kvalifisert tolk, øker til 480 910 (omtrent 83 prosent av den totale oppdragsmengden for første halvår 2023) hvis vi legger til grunn av at hvert oppdrag på hvert språk skulle blitt utført av tolker med bachelor i tolking og/eller statsautorisasjon (kvalifikasjonsnivå C eller høyere).

Bruk av fjerntolking

Telefontolking var den mest utbredte tolkemetoden også første halvår 2023, og stod for 68,6 prosent av alle oppdragene. Dette er en liten økning sammenlignet med 2022, hvor telefontolking utgjorde 67 prosent av oppdragene. Videre står fremmøtetolking for 29,9 prosent av oppdragene, og skjermtolking for 1,5 prosent.

Čoahkkáigeassu

Dulkonsuojus GIELLA lea jahkásaš dilleraporta mii almmuha oðasmahtton máhtolašvuodaž almmolaš surggiid iešguðetge gielaid dulkondárbbuid birra. Stáhtusmihtideamit galget čaðat almmuhit diehtočielggadusaláš dieðuid makkár dulkongealbidahattin fálaldagat gávdnojít ja main vuolggasaddjin leat gávdni gelbbolaš dulkat ja guðe gielaise lea stuorimus dulkondárbu. Dasa lassin govvida raporta almmolaš ásahusaid gáiddusdulkoma ja dan vuodðul háhkat buori vuodðu oažžumis buori vuodðu láhçet ulbmillaš doaibmabijuid dulkonsuorggis.

Doaibma ja vuohki

IMDI lea addán Oslo Economics ja Agenda Kaupangii bargun jeavddalačcat guorahallat gielladárbbuid ja dulkonlágá doahtaleami almmolaš suorggis. Ulbmil dilleraporttain lea ráhkadir vuodðogelbbolašvuoda das móvt almmolaš ásahusat doahttalit dulkonlágá mearrádusaid ja móvt dulkonbálvalusa dárbbut leat iešguðetge gielain. Guorahallamiid vuodðun leat čohkkejuvvon čohkkejuvvon statistíkkadieðut, automáhtalaš dieðuid viežjan gaskkustanvuogádagain juohke ovttaskas dulkonbálvalusaid ja dieðuid viežjan Nationála dulkonlogahagas.

Gielat leat leat fátmastuvvon dán rapportas leat dat gielat mat leat rapporterejuvvon dulkomiid oktavuoðas. Danin sáhttet leat soames gielat ja giellalotnolasvuoda almmá gávdni dulkka, gos lea leamašan duohta dárbu, muho ii ovdanboaðe rapportas. Sivvan dása sáttá ovdamearkka dihte leat ahte Norggas eai gávdno olbmot geat hálddašit dan gielai. iešguðetge sivaid dihte sáttá leat hástaleaddjin ovdanbuktit dieðuid deavddekeahes dárbbuid hárvenaš gielaid ja giellalotnolasvuodašid birra ja sámegielaise, ja dán rádjai mis eat leat dieðut gielaid loguid ja sturrodaga birra mat sáhttet leat oažžin diehtovuoðus.

Vai máhtovuoðdu dulkondoaimmaid birra gaskal dáru/eará riikkaid gielaid go dárogiela/dárogiela seavagiela, de leat mii gulahallan oainnu ja gulu resursabirrasiguun suohkaniin ja dutkanbirrasiu Norggas. Eai resursabirrasat eaige dutkanbirrasat ráhkai statistíkhkaid dáid på doaibmáslájaide, muho sin čilgehusat čilgejít móvt sii barget go deaivvadit eará riikkaid seavagliagiiguun, de dat ipmárdusa geavaheaddjemátkkiid birra dulkoma oktavuoðas.

Lea ain gáibideaddjiin viežat dieðuid almmolaš ásahusain ja earáin sámegielat dulkondárbbuid birra, ja lea doaivva ahte dulkondárbu sámi gielaise lea stuorit go dat mii ovdanboahtá stáhtusraporttain. Seammás go mii leat čaðahan iežamet barggu, de bargá Sámi Allaskuvla kártet dárbbuid dulkomiid birra sámi gielaise. Gávdnosat Sámi Allaskuvla bargguin šaddá leat čuožžovaš maiddái go bargat Tolkemonitor GIELAIN, ja mii leat danin guodðán sámegielaid gokčandási dán jahkebeale rapportas.

Dulkonbálvalusat juhkojuvvon gielaise

Juohke jagi čaðahuvvojít dulkonbarggut máñggaid ja iešguðetge gielaise. Jagi 2023 vuosttaš jahkebeali mii einnostit ahte leat čaðahuvvon 546 453 dulkonbarggu humpangillii ja 41 000 dulkonbarggu bealjehemiide, guluhemiide ja bealjehisčalmehemiide. Dulkonhivvodat humpangielaise jagi 2023 vuosttaš jahkebeali lea lassánan sullii 15 proseanttain jagi 2022 vuosttaš jahkebeali ektui. Ovdaárvvoštallamis ja einnostuvvon dulkondoaimma sullii 1 000 000 dulkoma olles jagi 2023 einnosta oppalaš lassáneami sullii 9,4 proseanttain jagi 2022 rájes. Dulkondoaimmat bealjehemiide, guluhemiide ja bealjehisčalmehemiide lassánii sullii 9 proseanttain jagi 2022 vuosttaš jahkebeali rájes (badjelaš 37 000 dulkoma) jagi 2023 vuosttaš jahkebeali rádjai (41 000 dulkomat).

Arábalaš giella lea ain dat giella mas čaðahuvvojít eanemus dulkondoaimma, ja einnostuvvo dagahit 21 proseanta oppalaš dulkondárbbu ektui mas einnostuvvon dulkonhivvodat lea sullii 114 150 doaimma jagi 2023 vuosttaš jahkebeali (19 proseanta oppalaš bargohivvodagas oktan seavagiela). Eará gielain main lea erenoamás alla dulkondárbbut leat Ruosha, Ukraina, Polska, Tigrinja ja Somália gielaise. Mii ain oaidnit stuorra lassáneami dulkondárbbu ruosha ja ukraina gielaise. Dat 20 giela main čaðahuvvo eanemus dulkonmat dagahit sullii 90 proseanta buot čaðahuvvon dulkondoaimmain jagi 2023 vuosttaš jahkebealis.

Dát jahkebealeraporter duodašta ahte dulkondárbbu váikkuhit iešguðetge bealit. Áigodat goas dánna jahkebeale rapporttain leat bargan guorrasa, nu móvt ovddit raporta ge, doaibmi Ukraina-konflivttain.

Dulkondoaimma hivvodat joatkašuvvá go dulkondárbbut leat lassánan ruoššagilli ja ruoššagielas. Dáid gielain mii

vuordit ahte doaibmahivvodat ruoššagilli šaddá leat 79 629 dulkondoaimma ja 66 912 dulkondoaimma ruoššagielas, mii lea 14 proseanta ja 12 proseanta oppalaš dulkonhivvodagas.

Mii vuordit ahte gielaid boahttevaš ahtanušsan danin lea eahpesihkar. Mii joatkit áicamis ahte gielaidjuohku jeavddalaččat juohkasa. Sivvan dasa dáidá leat diehtojuohku, mas tendeansa lea ahte stuorit dulkomat stuorit gielaise ahtanušsá unnit go smávit gielain. Dát treanda sáhttá šaddat vel čielgaseabbon go eanet dieđut čohkkejuvvojít ja ođđa gielat lasihuvvojít.

Dár bun sierralohpevejolašvuhtii

Dulkonlágas, mii fápmuibodíi jagi 2022 ođđajagimánu 1.beaivvi, lea mearrádus ahte dulkondoaimmaide masa almmolaš ásahusat diŋgojít dulkaid, de galgá dulkon čađahuvvot gelbbolaš dulkain. Go gáibiduvvo gelbbolaš dulkai de dat easka ollásit lea fámus manjil gaskaboddosaš áigodaga mii lea vihtha jagi manjil lága fápmuibidjama, mii mearkkaša jagi 2027 ođđajagimánu 1.beaivvi. Dákkár gaskaboddosaš áigodaga dárbu čatnasa dasa ahte leat doarvái gelbbolaš dulkat daid gielain main odne juo váilot dulkat.

Jagi 2023 vuoshtaš jahkebealis lea rapporterejuvvon oktiibuot 40 gielai main váilot gelbbolaš dulkat (dássi A-E) nationála dulkalogaħahas. 20 dáin gielain leat vuolil 10 registrerejuvvon dulkabargu. Lassin dasa leat mánja gielai main váilot gelbbolaš dulkat. Go mii adnit vuodđun A-E gelbbolašvođadási, de mii meroštit ahte 21 hupmangielain váilot dulkat, mii vástida sulli 38 proseanta buot dulkonbarggu maidda eai gávdno gelbbolaš dulkka. Jus buot dulkondoaimmat buot gielaise galggaše čađahuvvot dulkain geain juogo lea dulkaoahppu ja/dahje stáhtadokkeheapmi (dássi A-D), de mii einnosit ahte 50 gielaise eai gávdno doarvái dulkka ja sulli 61 proseanta dulkondoaimma eai sáhte čađahuvvot gelbbolaš dulkain. Jus bairce buot dulkondoaimmat juohke gillii galggaše čađahuvvot dulkain geain lea bachelorgráda dulkomis ja/dahje stáhtadokkeheapmi (dássi A-C), de leat velá 18 gielai mat šláddjejuvvojít dulka váilevaš giellan, ja mii lea sulli 83 proseanta dulkondoaimmain maidda eai gávnna gelbbolaš dulkaid.

Dárbašit gealbudaħtinfálaldagaid

Gealbudaħtinfálaldagaid dár bun, main vuodđu lea gielaid manjálastin, čuovvu dulkondoaimmaid mat eai sáhte čađahuvvot gelbbolaš dulkain. Dát vuolgá das go govċčagráda mii mihtiduvvo oassemiériid miede čuovvu gelbbolaš dulkaid logu ja galle dulkoma leat juohke gielas, nu ahte ii dárbaš lea njuolga oktavuoħta gaskal válivuoħa meroštallama ja gealbudaħtin dárbbuid.

Gielain main váilot gelbbolaš dulkat, čájeha jagi 2023 vuoshtaš jahkebeali reporteren ahte dušše 10 gielai main eai leat čálihuvvon gelbbolaš dulkat Nationála dulkalogaħahkii, čájeha jahkebealis dárbašit badjel 50 dulkoma. Doaimmat mat leat čađahuvvónn almmá gelbbolaš dulkaid haga, de lea erenoamážiid okta giella mas váilot gelbbolaš dulkka: rohingya giella oktiibuot 1275 doaimma.

Jus buot doaimma juohke gillii galggaše čovdojuvvot dulkkaiguin geain lea gealbodássi E dahje alit, de lea einnstuvvónn ahte leat oktiibuot 222 674 doaimma masa eai leat gelbbolaš dulkat. Dát dagaha sulli 38 proseanta oppalaš bargohivvodagas jagi 2023 vuoshtaš jahkebeali. Dulkaváilivuoħta arábalaš gilli dat lea loguid duogábealde, mas mii einnosit ahte leat sulli 69 613 doaimma maidda eai gávnna gelbbolaš dulkaid. Jus buot doaimmat juohke gillii galggaše čađahuvvot dulkaid bakte geain lea gealbodássi D dahje alit, de mii gávnahat ahte oktiibuot 351 663 doaimma maidda eai gávdno gelbbolaš dulkka, mii dagaha sulli 61 proseanta buot doaimmain jagi 2023 vuoshtaš jahkebeali. Doaibmahivvodat maidda eai gávnna gelbbolaš dulkaid, lassána 480 910 (sulli 83 proseanta jagi 2023 vuoshtaš jahkebeali oppalaš doaibmahivvodagas) jus mii bidjat vuodđun ahte juohke doaibma juohke gillii galggašii čađahuvvot dulkaid bakte geain lea bachelorgráda dulkomis ja/dahje stáhtadokkeheapmi (gealbodássi C dahje alit).

Gáiddusdulkoma geavaheapmi

Telefovndulkon lei eanet geavahuvvónn dulkonvuohki maiddái jagi 2023 vuoshtaš jahkebeali, mii mearkkaši 68,6 proseanta buot doaimmain. Dát lea lassáneapmi go buohastaħħt jagi 2022:in, go telefovndulkon lei 67 proseanta buot doaimmai ektui. Viidáset dagaha dulkon dáhpáhusbáikkis 29,9 proseanta buot doaimmaid ektui, ja suojsdulkon 1,5 proseanta.

Summary

Tolkemonitor SPRÅK reports provide an annual update on the status of the latest knowledge about needs in the public sector for interpreting services in different languages. These status surveys provide a regularly updated overview of the need for qualification services in interpreting based on the current supply of qualified interpreters and the languages where demand for interpreting is greatest. The report also describes the use of remote interpreting by public bodies in order to provide a sound basis for targeted measures in the field of interpreting.

Mission and method

The Norwegian Directorate of Integration and Diversity (IMDi) has commissioned Oslo Economics and Agenda Kaupang to conduct regular surveys of language needs and compliance with the Interpreting Act in the public sector. The aim of the status reports is to develop a knowledge base concerning how public bodies comply with the provisions of the Interpreting Act and set out the level of demand for interpreting services in different languages. The surveys are based on collected statistics, automatic extracts from the dissemination systems of some of the interpreting services and data extracts from the Norwegian National Register of Interpreters.

The languages included in this report are those that have been identified through the reporting of interpreting assignments. There may therefore be some languages and language combinations for which no interpreters are available where there are genuine needs, but which are not referred to in this report. This could, for example, be because there is no one in Norway who speaks the language combination concerned. For various reasons, it has been difficult to obtain information on unsatisfied demand for rare languages and language combinations, as well as among the Sami languages, and we do not yet have any quantitative data for these languages which could be included in the underlying data.

In order to strengthen the knowledge base concerning interpreting assignments between Norwegian/other countries' sign languages and between languages other than Norwegian/Norwegian sign language, we have been in contact with resource groups for vision and hearing in municipalities and research communities across Norway. Neither resource groups nor research communities keep statistics on these types of assignments, but their descriptions of how they work in their encounters with sign language speakers from other countries give an impression of user journeys as regards interpreting services.

Obtaining data from public bodies and others concerning demand for interpreting in the Sami languages remains challenging, and there is reason to believe that demand for interpreting in the Sami languages is greater than indicated in the status reports. Concurrently with the performance of our assignment, Sami University of Applied Sciences is working to identify the level of demand for interpreting in the Sami languages. Findings made by the Sami University of Applied Sciences will also be of relevance in the work with Tolkemonitor SPRÅK, and we have therefore excluded Sami languages from the coverage analyses for this half-yearly report.

Interpreting assignments by language

Every year, many interpreting assignments are carried out in a wide variety of different languages. During the first six months of 2023, we estimate that a total of 546,453 assignments were carried out in spoken languages, along with 41,000 assignments for the deaf, hard of hearing and deafblind. The volume of assignments for spoken languages during the first half of 2023 reflects growth of approximately 15 percent compared with the first half of 2022. Our projection and estimate of the number of assignments at approximately 1,000,000 assignments for the whole of 2023 indicate overall growth of around 9.4 percent from 2022. The number of assignments for deaf, hard of hearing and deafblind people rose by approximately 9 percent from the first half of 2022 (just over 37,000 assignments) to the first half of 2023 (41,000 assignments).

Arabic remains the language in which most interpreting assignments are conducted, and the language is estimated to account for 21 percent of the total demand for interpreting services, with an estimated

114,150 assignments during the first half of 2023 (19 percent of the total number of assignments, including sign languages). Other languages with particularly strong demand are Russian, Ukrainian, Polish, Tigrinya and Somali. We continue to see strong growth in the volumes of assignments within Russian and Ukrainian. The 20 languages in which most assignments were conducted accounted for approximately 90 percent of all interpreting assignments during the first half of 2023.

This half-yearly report indicates that demand for interpreting services is driven by a number of factors. The timing of the work on this half-yearly report, like that on the previous report, coincides with the ongoing conflict in Ukraine. The number of assignments is still predominantly driven by the increase in demand for interpreting in Russian and Ukrainian. For these languages, we estimate assignment volumes of 79,629 and 66,912 assignments respectively, representing 14 and 11 percent of the total number of assignments. Thus, the future growth in total assignments is hard to predict.

As was the case for 2022, the larger languages tend to account for a decreasing share of total assignments. In other words, the concentration in the distribution of assignment languages is decreasing. This trend may become even more evident as the scope of data being acquired expands and new languages are added.

Need for dispensation access

The Interpreting Act, which was introduced with effect from 1 January 2022, requires interpreting assignments booked by public bodies to be carried out by a qualified interpreter. The requirement to use a qualified interpreter will apply in full only after a transition period of five years after the Act entered into force, i.e. on 1 January 2027. The need for such a transition period is linked to the need to develop better coverage of qualified interpreters in languages for which there is currently a relatively high shortfall.

For the first half of 2023, we find a total of 39 languages with reported interpreting assignments for which there are no qualified interpreters (levels A-E) registered in the National Register of Interpreters. There were fewer than ten registered assignments for twenty one of these languages. In addition, there are a number of languages for which there may be a shortfall in the coverage of qualified interpreters. Based on qualification levels A-E, we estimate that there is a shortfall for 20 spoken languages, which means that around 38 percent of all assignments cannot be covered by qualified interpreters. If all interpreting assignments in each language were to be carried out by interpreters with an interpreting education and/or state authorisation (levels A-D), we estimate that 50 languages could have a shortfall and that it would not be possible to cover approximately 61 percent of assignments with a qualified interpreter. However, if all interpreting assignments in each language were to be performed by interpreters with a bachelor's degree in interpreting and/or state authorisation (levels A-C), a further 18 languages could be categorised as undercovered, which means that around 83 percent of the assignments cannot be covered by qualified interpreters.

Need for qualification services

Demand for qualification services, which forms the basis for the ranking of languages, follows from the number of assignments which cannot be covered by qualified interpreters. This is because the degree of coverage measured as a proportion follows from both the availability of qualified interpreters and the volume of assignments within a language, meaning that there will not necessarily be a direct correlation between estimates of shortfall and the need for qualification services.

Among the languages for which there are no qualified interpreters, the reports for the first six months of 2023 show that only ten languages without any entries of qualified interpreters in the National Register of Interpreters trigger annual demand for more than 50 interpreting assignments. For assignments carried out without the use of a qualified interpreter, there is one language in particular that stands out: Rohingya with 1,275 assignments.

If all assignments in each language were to be carried out by interpreters with qualification level E or above, it would not be possible to cover an estimated total of 222,674 assignments. This represents about 38 percent of the total number of assignments during the first half of 2023. The shortfall in Arabic is the principal driving force behind this, and we estimate that there are approximately 69,613 assignments that cannot be covered by a qualified interpreter. However, if all assignments in each language were to be performed by interpreters with qualification level D or above, we would obtain a total of 351,663

interpreting assignments which cannot be covered, representing approximately 61 percent of the total number of assignments during the first half of 2023. The number of assignments that cannot be covered by a qualified interpreter will rise to 480,910 (approximately 83 percent of the total number of assignments during the first half of 2023) if we assume that each assignment in each language should have been carried out by an interpreter with a bachelor's degree in interpreting and/or state authorisation (qualification level C or above).

Use of remote interpreting

Telephone interpreting was again the most widely used interpreting method in the first half of 2023, accounting for 68.6 percent of all assignments. This represents an increase compared with 2022, when telephone interpreting accounted for 67 percent of assignments. Furthermore, in-person interpreting accounts for 29.9 percent of assignments, and video-mediated interpreting for 1.5 per cent.

مرصد ترجمة اللغات Tolkemonitor SPRÅK هو تقرير حالة سنوية يمنحك معرفة محدثة عن حاجات القطاع العام لخدمات الترجمة في اللغات المختلفة. ومن شأن قياسات الحالة أن تعطيك نظرة عامة باستمرار عن الحاجة لعروض التأهيل في مجال الترجمة، انتلاقاً من التعاطي الحالي مع المترجمين المؤهلين واللغات الأكثر احتياجاً للترجمة فيها. إضافة لذلك، يوضح التقرير استعمال هيئات الحكومية للترجمة عن بعد لتوفير أرضية جيدة للمبادرات الهدافة في مجال الترجمة.

المهمة والمنهجية

كلت مديرية الاندماج والتعددية IMDi مؤسستي أوسلو إيكونوميكس Oslo Economics وأجندة كاوبانج Agenda Kaupang بمهمة القيام بدراسات مستمرة لل LANGUAGES needs و الامتنال بقانون الترجمة في القطاع العام. والهدف من تقارير الحالة هو إعداد أساس معرفى حول كيفية امثثال القطاع الحكومي لأحكام قانون الترجمة وكيف تبدو الحاجة لخدمات الترجمة في اللغات المختلفة. تستند الاستطلاعات إلى الإحصائيات التي جُمعت والمقتطفات الآلية من أنظمة الوساطة لدى بعض وكالات خدمات الترجمة ومستخرجات البيانات من السجل الوطني للمترجمين.

واللغات الواردة في التقرير هي اللغات التي تظهر من خلال الإبلاغ عن مهام الترجمة. ولذلك فقد يتعدى بعض اللغات والأزواج اللغوية توفير مترجم، حيث تكون هناك فعلية، لكنها لم ترد في التقرير. قد يرجع ذلك مثلاً إلى عدم وجود أشخاص في النرويج يجيدون الزوج اللغوي المعنى. ولأسباب عديدة، كان من الصعب الحصول على معلومات عن الاحتياجات غير المغطاة للغات والأزواج اللغوية النادرة وكذلك اللغة السامية samiske، وحتى الآن ليس لدينا بيانات كمية لهذه اللغات يمكن إدراجها في تقدير البيانات.

ولتعزيز الأساس المعرفي حول مهام الترجمة بين لغة الإشارة النرويجية/للدول الأخرى، وبين لغات أخرى غير اللغة النرويجية/لغة الإشارة النرويجية، كنا على اتصال بمجموعات الموارد للبصر والسمع في البلديات والمجموعات البحثية في النرويج. لا تحتفظ مجموعات الموارد أو المجموعات البحثية بإحصائيات حول هذه الأنواع من المهام، لكن توصيفهم لكيفية عملهم عند الالتقاء بمتحدثي لغة الإشارة من البلدان الأخرى، يعطي انطباعاً عن تجارب المستخدمين لخدمات الترجمة.

لا يزال من الشاق الحصول على بيانات من هيئات الحكومية وغيرها، بخصوص الحاجة إلى مترجمين في لغات السامية، وهناك سبب للاعتقاد بأن الحاجة إلى مترجمين في لغات السامية أكبر مما تم الكشف عنه في تقارير الحالة السابقة. في نفس الوقت الذي نقوم فيه بهممتنا، تسعى الجامعة السامية إلى استجلاء الحاجة إلى الترجمة باللغات السامية. ستكون نتائج العمل في جامعة سامي ذات صلة أيضاً بالعمل مع مرصد الترجمة للغات Tolkemonitor SPRÅK، ولذلك فقد حذفنا اللغات السامية من تحليلات درجة التخطيطية لهذا التقرير نصف السنوي.

مهام الترجمة مقسمة وفق اللغات

يجري كل عام تنفيذ العديد من مهام الترجمة في عدد من اللغات المختلفة. وفق تقديراتنا، فقد نُفذ في النصف الأول من عام 2023 ما يقرب من 546453 مهمة بلغات منطقية، و 41000 مهمة للصم وضعاف السمع والصم المكفوفين. ويمثل حجم المهام المخصصة للغة المنطقية في النصف الأول من عام 2023 نمواً بنسبة 15 في المائة تقريباً عن النصف الأول من عام 2022. تشير توقعاتنا والكمية التقديرية للمهام التي تبلغ حوالي 1,000,000 مهمة لعام 2023 بأكمله، إلى نمو إجمالي يبلغ حوالي 9.4 بالمائة اعتباراً من عام 2022. وارتقت كمية المهام المخصصة للصم وضعاف السمع، والصم المكفوفين بنحو 9 في المائة من النصف الأول من عام 2022 (ما يزيد عن 37 ألف مهمة) إلى النصف الأول من عام 2023 (41 ألف مهمة).

لا تزال اللغة العربية هي اللغة التي يتم بها تنفيذ معظم مهام الترجمة، ويُقدر أنها تشكل 21 في المائة من إجمالي متطلبات الترجمة للغات المنطقية، مع حجم مهام يبلغ حوالي 150,114 مهمات في النصف الأول من عام 2023 (19 بالمائة من إجمالي كمية المهام بما فيها لغة الإشارة). اللغات الأخرى ذات الطلب المرتفع بشكل خاص هي الروسية والأوكرانية والبولندية والتغرينية والصومالية. لا زلنا نشاهد نمواً قوياً في حجم المهام في مجال اللغتين الروسيتين والأوكرانيتين. تشكل اللغات العشرين التي تم بها تنفيذ معظم مهام الترجمة، حوالي 90 بالمائة من جميع مهام الترجمة المنجزة في النصف الأول من عام 2023.

يظهر التقرير نصف السنوي لهذا العام أن الحاجة إلى المترجمين مدفوعة بعوامل مختلفة. ويتزامن توقيت العمل على هذا التقرير نصف السنوي، مثل التقرير السابق، مع الصراع الدائر في أوكرانيا. ولا يزال حجم المهام مدفوعاً بزيادة الحاجة إلى الترجمة باللغتين الروسيتين والأوكرانيتين. بالنسبة لهذه اللغات، نحسب كمية المهام بقدر 79,629 مهمة و 66,912 مهمة على التوالي، وهو ما يشكل 14 بالمائة و 12 بالمائة من إجمالي كمية المهام.

لذلك فإن احتمالات النمو المستقبلي في اللغات غير مؤكدة. ما زلنا نلاحظ أن التوزيع اللغوي يتم بشكل أكثر توازناً. ربما يرجع هذا إلى توزيع البيانات، حيث يكون الاتجاه هو أن اللغات الكبرى تمثل الآن حصة أقل من النمو في مهام الترجمة. وقد يصبح هذا الاتجاه أكثروضوحاً مع زيادة كمية البيانات وظهور لغات جديدة.

الحاجة إلى حق الحصول على استثناء

يشترط قانون الترجمة، الذي تم تبنيه اعتباراً من 1 يناير 2022، أن يقوم مترجم مؤهل بالقيام بالمهام التي تم التكليف بها من قبل المؤسسات العامة. لن يسري شرط استخدام مترجم مؤهل بصورة كاملة، إلا بعد فترة انتقالية مدتها خمس سنوات من دخول القانون حيز التنفيذ، أي في 1 يناير 2027. ترتبط الحاجة إلى مثل هذه الفترة الانتقالية بالحاجة إلى الحصول على تغطية أفضل للمترجمين المؤهلين، ضمن اللغات التي تتمتع حالياً بتغطية منخفضة نسبياً.

بالنسبة للنصف الأول من عام 2023، نجد ما مجموعه 40 لغة بها مهام ترجمة مُبلغ عنها، وهي بدون إدخالات من المترجمين المؤهلين (المستويات من A إلى E) في السجل الوطني للمترجمين. 20 من هذه اللغات لديها أقل من 10 مهام مسجلة. وذلك إضافة إلى وجود العديد من اللغات التي قد لا يغطيها مترجمون مؤهلون. عندما نعتمد على مستويات التأهيل A-E، تفيد تقديراتنا بأن 21 لغة منطقية قد تكون غير مغطاة، وهذا يمثل حوالي 38 في المائة من جميع المهام التي لا يمكن أن يغطيها مترجم مؤهل. إن كان ينبغي إنجاز جميع مهام الترجمة في كل لغة، من قبل مترجمين يحملون شهادة في مجال الترجمة وأو ترخيص كمترجم محلّف (المستوى D-A)، فإننا نقدر أن 50 لغة يتعدّر تغطيتها بقدر كافٍ، وحوالي 61 في المائة من المهام لا يمكن تغطيتها بواسطة مترجم مؤهل. إلا أنه في حال ينبغي القيام بجميع مهام الترجمة في كل لغة بواسطة مترجمين حاصلين على درجة البكالوريوس في الترجمة وأو ترخيص كمترجم محلّف (المستوى A إلى C)، فهناك 18 لغة أخرى يمكن تصنيفها بأنها غير مغطاة بقدر كافٍ، مقارنة بمستويات التأهيل A-D ، وحوالي 83 بالمائة من المهام التي لا يمكن أن يغطيها مترجم مؤهل.

الحاجة إلى عروض التأهيل

تبعد الحاجة إلى عروض التأهيل، التي يقوم عليها ترتيب اللغات، من كمية المهام التي لا يمكن أن يغطيها مترجم مؤهل. ويرجع ذلك إلى أن درجة التغطية المقدمة المقاسة حسب الحصص، تتنبأ عن توفر المترجمين المؤهلين وكمية المهام ضمن كل لغة، لذلك لن يكون هناك بالضرورة ارتباط مباشر بين تقديرات النقص في التغطية والحاجة إلى عروض التأهيل.

من بين اللغات التي لا يوجد بها مترجمون مؤهلون، يُظهر التقرير للنصف الأول من عام 2023 أن 10 لغات فقط، دون إدخالات من المترجمين المؤهلين في السجل الوطني للمترجمين، تستدعي حاجة نصف سنوية لأكثر من 50 مهمة ترجمة. وبالنسبة للمهام المُنجزة دون استخدام مترجم مؤهل، توجد لغة واحدة بارزة على وجه الخصوص: لغة الروهينجيا *rohingya*، بمقدار 1275 مهمة.

إن كان ينبغي إنجاز جميع المهام في كل لغة من قبل مترجمين بمستوى مؤهل E أو أعلى، فسيتم تقدير إجمالي 222,674 مهمة لا يمكن تغطيتها. وهذا يمثل حوالي 38 في المائة من الكمية الإجمالية للمهام في النصف الأول من عام 2023. نقصان التغطية في اللغة العربية هو الدافع وراء ذلك إلى حد كبير، حيث نقدر أن هناك ما يقرب من 69613 مهمة لا يمكن تغطيتها من قبل مترجمين مؤهلين. إن كان ينبغي إنجاز جميع المهام في كل لغة بواسطة مترجمين بمستوى مؤهل D أو أعلى، فسنجد، من ناحية أخرى، أن إجمالي 351 663 مهمة لا يمكن تغطيتها، وهي تشكل حوالي 61 بالمائة من جميع المهام في النصف الأول من عام 2023. يرتفع عدد المهام التي لا يمكن تغطيتها بواسطة مترجم مؤهل إلى 910 480 (حوالي 83 بالمائة من إجمالي حجم المهام في عام 2023) إذا استندنا إلى أن كل مهمة في كل لغة، يجب أن تُنجذب بواسطة مترجمين حاصلين على درجة البكالوريوس في الترجمة وأو ترخيص كمترجم محلف (مستوى التأهيل C أو أعلى).

استخدام الترجمة عن بعد

الترجمة الهاتفية كانت أيضًا طريقة الترجمة الأكثر انتشارًا في النصف الأول من عام 2023، وشكلت 68.6 في المائة من جميع المهام. ويمثل هذا زيادة مقارنة بعام 2022، حيث شكلت الترجمة الهاتفية 67 في المائة من المهام. تمثل الترجمة بالحضور الشخصي أيضًا 29.9 بالمائة من المهام، والترجمة عبر الشاشة 1.5 بالمائة.

1. Innledning

Dette er fjerde statusrapport om offentlige organers behov for tolking innenfor ulike språk. Siden 2022 har vi gjennomført årlige og halvårige undersøkelser om offentlige organers behov for tolketjenester og i denne rapporten beskriver vi status for måling av indikatorer og analyser av språkbehov for første halvår 2023. I rapporten presenteres først de språkene offentlig sektor har behov for tolking på, deretter vises oversikt over ulike språk med begrenset tilgang til kvalifiserte tolker. Til slutt gir vi oversikt over tolkeformer, som vil si bruk av fremmøtetolking eller fjerntolking i tolkeoppdragene.

1.1 Bakgrunn og mandat

Tolkeloven, som trådte i kraft 1. januar 2022, tydeliggjør ansvaret for bruk av tolk og den stiller krav både til fagpersoner i offentlig sektor og til bruk av kvalifisert tolk. Som følge av ikrafttredelsen av loven, er det behov for kvalitetssikrede data som belyser implementeringen av tolkeloven og offentlige organers etterlevelse av lovbestemmelserne, i tillegg til mer kunnskap om offentlige organers behov for tolking innen ulike språk. Kunnskapsdepartementet ga derfor IMDi i oppdrag å gjennomføre jevnlige undersøkelser av språkbehov og etterlevelse av tolkeloven i offentlig sektor.

På den bakgrunn har IMDi gitt Oslo Economics og Agenda Kaupang i oppdrag å utarbeide et kunnskapsgrunnlag om hvordan offentlige organer etterlever tolkelovens bestemmelser og hvordan behovet for tolketjenester ser ut innen ulike språk. Dette skal sette direktoratet i stand til å tilby kunnskapsbasert oppfølging av offentlige organer og gi veileitung til disse i etterlevelse av tolkeloven. Undersøkelsene tar utgangspunkt i Agenda Kaupangs forslag til indikatormåling og datafangst.¹

Oppdraget består av to deler, 1) Tolkemonitor LOV og 2) Tolkemonitor SPRÅK. Tolkemonitor skal samlet svare ut i hvilken grad lovbestemmelserne i tolkeloven implementeres og etterleves av offentlige organer i tillegg til hvor stort offentlige organers behov er for tolking på ulike språk, samt hvilke språk som bør prioriteres til ulike kvalifiseringstilbud i tolking. Sammen vil de to delene danne grunnlag for politikkutviklingen på tolkefeltet og utviklingen av et treffsikkert kvalifiseringstilbud i tolking.

Tolkemonitor LOV innebærer å undersøke ulike offentlige organers rutiner og evne til å etterleve krav og bestemmelser i tolkeloven. Funn fra denne delen av oppdraget skal danne grunnlag for IMDIs veileitung av offentlige organer i etterlevelsen av tolkeloven, og IMDIs veileitung av tilsynsmyndighetene som skal føre tilsyn med offentlige organers etterlevelse av tolkeloven.

Tolkemonitor SPRÅK innebærer å gi oppdatert kunnskap om offentlig sektors behov for tolketjenester innen ulike språk. Dette omfatter å vurdere hvor behovet for tolketjenester er størst, og hvilke språk som burde prioriteres for å utdanne flere tolker. Delprosjektet skal gi en oversikt over behov for kvalifiseringstilbud i tolking, med utgangspunkt dagens tilgang på kvalifiserte tolker og hvilke kvalifikasjonsnivåer de har. I tillegg vil delprosjektet beskrive bruk av fjerntolking for å skaffe et grunnlag for målrettede tiltak på tolkeområdet.

Tolkemonitor SPRÅK for første halvår 2023 er den fjerde av IMDIs årlige statusrapporter om offentlige organers behov for tolketjenester innenfor ulike språk. I rapporten beskriver vi status for måling av indikatorer og analyser av språkbehov for første halvår 2023. Formålet med analysen er å gi oppdatert kunnskap om offentlig sektors behov for tolk på ulike språk.

¹ Agenda Kaupang, 2022. *Utdredning av løsninger for datafangst- og analyse på tolkeområdet*, Oslo: Agenda Kaupang.

1.2 Datagrunnlag

Tolkemonitor SPRÅK baserer seg på følgende datakilder:

- Innsamlet statistikk
- Automatiske uttrekk fra formidlingssystemene hos enkelte av tolketjenestene
- Datauttrekk fra Nasjonalt tolkeregister

Som følge av oppfølgingen av rapporten *Utredning av løsninger for datafangst og -analyse på tolkeområdet*² som Agenda Kaupang skrev for IMDi i 2022, ble det gjennomført en pilotering av automatisert datainnsamling fra den mest brukte formidlingsløsningen for tolkeformidling (WebOfficeOne / Proweb). Ni aktører har rapportert data gjennom denne løsningen for første halvår 2023.

I tillegg har det blitt sendt ut svarskjema for manuell utfylling til alle kjente brukere av tolketjenester. Aktører som leverer tolketjenester, har i analysen blitt delt inn i tre hovedkategorier³:

1. Private tolkebyråer
2. Kommunale tolketjenester
3. Offentlige aktører med egenregi

For å få supplerende data har vi også sendt ut svarskjema til kjøpere av tolketjenester. Datagrunnlaget for første rapporteringshalvår 2023 baserer seg på:

- Tre private tolkebyråer
- Syv kommunale tolketjenester (Bergen, Drammen, Kristiansand, Larvik, Oslo, Romerike, Trondheim og Tolkekatalogen bydel Stovner)
- Seks offentlige aktører med egenregiløsninger
- Én offentlig aktør med innkjøpsordning
- Én offentlig aktør med egenregi-løsning og innkjøpsordning

I rapporteringen har formidlere og bestillere gitt informasjon om hvilke språk de har gjennomført tolkeoppdrag på og språkfordelingen på disse, samt informasjon om kvalifikasjonsnivå for tolker som har gjennomført oppdragene og hvilken tolkeform som har vært benyttet.⁴ Fra vårt utvalg ble det rapportert totalt rett i overkant av 330 200 tolkeoppdrag i første halvår 2023. Selve datagrunnlaget er omfattende, og rapporteringen av behovet i offentlig sektor utgjør omtrent 60 prosent av totalt beregnet oppdragsvolum. Vi regner derfor presisjonen i beregningene og fordelingene som presenteres i denne rapporten som relativt høy, selv om sektoren i utgangspunktet er krevende å kartlegge. Av de rapporterte oppdragene var om lag 289 200 oppdrag på talespråk, mens 41 000 av oppdragene ble gjennomført som norsk tegnspråktolking, skrivetolking og tolking for døvblinde.

Datagrunnlaget har i tillegg blitt supplert med uttrekk fra Kommunalt leverandørregister som viser alle norske kommuners kjøp av tjenester fra selskaper som driver tolkevirksomhet med angivelse av omsetning og sektorområde i kommunen i 2022.

² Tilgjengelig på IMDIs nettsted:

<https://www.imdi.no/contentassets/dc4bd44bd1b6419d936dd1ba4d320379/utredning-av-lsninger-for-datafangst-og--analyse-pa-tolkeomradet.pdf>

³ Private tolkeformidlere viser til private selskaper som selger tolketjenester til offentlige kunder, og da er et mellomledd mellom tolken den offentlige virksomheten som bruker tolk i tjenesteutøvelsen. Kommunale tolketjenester viser til kommunale virksomheter som har til hovedformål å betjene tolkebehovet i egen kommune (eller en gruppe kommuner). Offentlige aktører med egenregi viser til offentlige virksomheter som har direkte avtaler med tolkene for å betjene egen virksomhet.

⁴ Rapporteringsskjemaet var ikke ferdigutfylt med språklister, og det har derfor blitt rapportert inn språk på ulik syntaks. For å samle observasjonene har IMDIs semantiske språkliste blitt benyttet for å gi hvert rapporterte språk en felles syntaks på tvers av formidlerne.

1.3 Metode for beregning av tolkebehov

I forarbeidet til rapporteringen har vi samlet inn opplysninger om et betydelig antall tolkeoppdrag direkte fra aktør i markedet. Det store antallet oppdrag som er innrapportert, samt variasjonen i aktører som har innrapportert data (offentlig, privat, aktør med egenregi og/ eller innkjøpsordning), styrker kredibiliteten til estimatene i rapporten, og derav sannsynligheten for at den innsamlede dataen er representativ for markedet som helhet.

I rapporten legger vi til grunn at det innsamlede datagrunnlaget fra tolkeformidlerne utgjør et representativt utvalg av formidlingstjenester. For å beregne utviklingen i tolkeoppdrag for kommunale formidlere og aktører med egenregiløsninger som ikke har innrapportert tall for første halvår 2023, har vi antatt at gjennomsnittlig vekst for de som har rapportert tall i både 2022 og 2023 er et representativt estimat. For de private tolkeformidlerne som ikke har innrapportert oppdragsmengde har vi benyttet gjennomsnittlig vekst for kommunale tolkeformidlere til å estimere oppdragsmengde for 2023. Årsaken til dette er at relativt få private aktører som har innrapportert for begge periodene.

Vi antar også at innrapporterte tolkeoppdrag er representative når vi belyser kvalifikasjonsnivå, språkfordeling og tolkeform i gjennomførte oppdrag. For språkfordeling vil dette si at vi andelen ett språk utgjør av totalt antall innrapporterte oppdrag, antas å være representativt for de andelen av estimert total oppdragsmengde.

For første halvår 2023 har vi estimert at det ble gjennomført om lag 546 500 tolkeoppdrag på talespråk i offentlig sektor. Det er i tillegg innrapportert til sammen 41 000 oppdrag for skrivetolkning, norsk tegnspråk og tolking for døvblinde. Vårt estimat er basert på innrapporterte oppdrag og et beregnet anslag på resterende oppdrag.

Basert på antakelsene og beregningene som er beskrevet, er det mulig å beregne andel og antall oppdrag per språk, og endring i tolkeoppdrag på hvert språk. Et uttrekk fra Nasjonalt tolkeregister og data for nye kvalifiserte tolker gir oss videre mulighet til å belyse kapasitet blant kvalifiserte tolker sammenlignet med oppdragsmengde på de ulike språkene.

Tolkemonitor SPRÅK foregått over en lengre periode. Over tid har vi opparbeidet oss erfaringer med markedet og det tilgjengelige datamateriale og tilpasset beregningsmetodene deretter. Slike tilpasninger bidrar til å øke kvaliteten i rapporteringene.

2. Antall tolkeoppdrag og fordeling på språk

I dette kapittelet beskriver vi bruken av tolketjenester, både totalt og fordeling på språk. Vi starter med å gi et anslag på totalt tolkebehov innenfor offentlig sektor, før vi gir oversikt over de mest brukte tolkespråkene i første halvdel av 2023.

Basert på rapporteringen for første halvår av 2023, anslår vi en total oppdragsmengde på rett under 546 500 tolkeoppdrag for denne perioden. Dersom første halvår står for rett over halvparten av oppdragsvolumet ved årets slutt, vil dette innebære en årlig økning av tolkeoppdrag innenfor offentlig sektor på om lag 9,4 prosent sammenlignet med 2022.

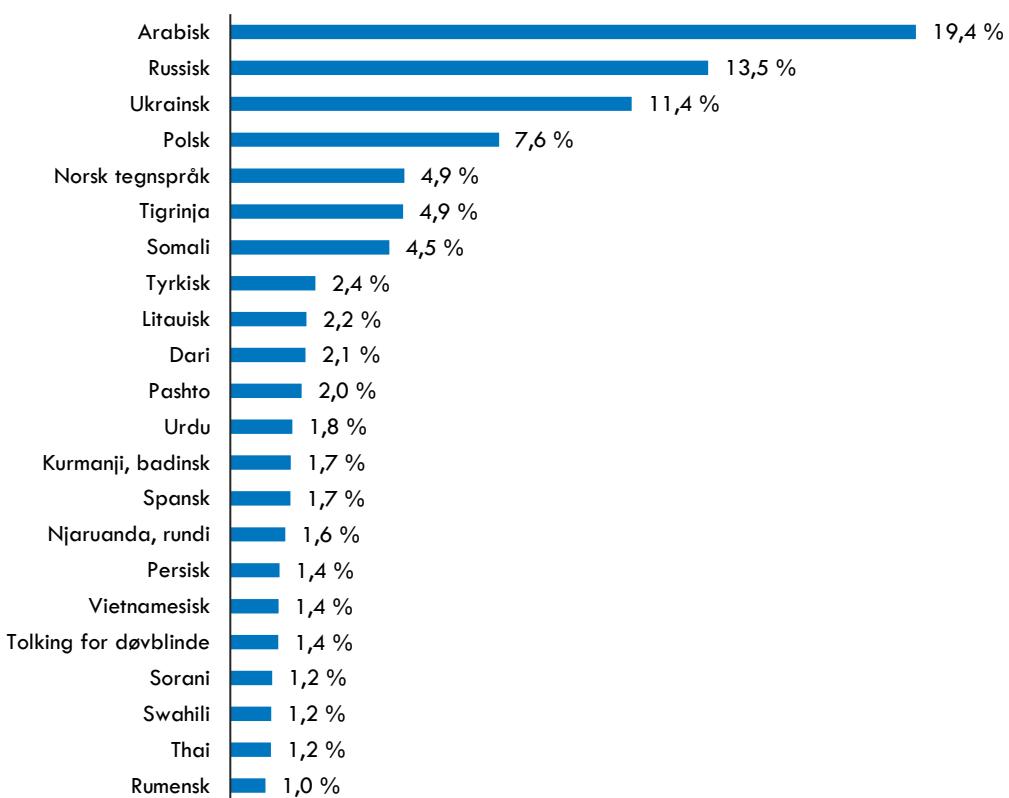
Våre prediksjoner om utviklingen i antall tolkeoppdrag er en estimert størrelse basert på innrapportering fra deler av tolkemarkedet, og det er følgelig usikkerhet knyttet til beregningen. Sammenlignet med fjorårets halvårsrapportering er informasjonsgrunnlaget imidlertid styrket. I beregninger av totalt tolkebehov ved årsslutt har vi støttet oss på regnskapsinformasjon og vi har hatt mulighet til å se på tidlige beregninger av årlig og halvårlig oppdragsvolum og hvor stor andel av det årlige tolkevolumet vi kan forvente inngår i første halvår, noe vi ikke hadde informasjon om på tidspunktet for halvårsrapporteringen for 2022.

2.1 Språkfordeling

Hvert år tolkes det på et stort antall språk i offentlig sektor. I vårt utvalg for første halvår 2023 er det til sammen 115 talespråk som enten har minst én registrert tolk i Nasjonalt tolkeregister, minst ett gjennomført tolkeoppdrag eller begge deler (se vedlegg A). Fra våre innrapporterte data finner vi at det ble gjennomført tolkeoppdrag på 39 språk som ikke har tolk oppført i tolkeregisteret. De 20 talespråkene det ble gjennomført flest tolkeoppdrag på utgjør omtrent 90 prosent av alle gjennomførte tolkeoppdrag på talespråk første halvår 2023. Som det fremgår av Figur 2-1 er arabisk fortsatt det mest etterspurte tolkespråket i Norge, og tilnærmet 21 prosent av alle oppdragene på talespråk ble gjennomført mellom arabisk og norsk (dersom norsk tegnspråk, tolking for døvblinde og norsk skrivetolkning inkluderes i totalt antall tolkeoppdrag, utgjør arabisk 19 prosent av tolkeoppdragene). Deretter følger russisk, ukrainsk, polsk, tigrinja og somali som de mest brukte talespråkene i første halvår 2023. I tillegg ble det gjennomført 41 000 oppdrag for døve, hørselhemmede og døvblinde gjennom NAVs formidling av tolketjenester til disse brukerne. Oppdragene omfatter både tegnspråktolkning, skrivetolkning og tolk-ledsaging.

Tidspunktet for arbeidet med Tolkemonitor SPRÅK Q1-Q2 2023 sammenfaller med den pågående Ukrainakonflikten. Fortsatt er det slik at oppdragsveksten langt på vei drives av økningen i behovet for ukrainsk og russisk tolk, og utsiktene vi har til fremtidig vekst i språkene er derfor usikker. Det vi observerer jevnt over er at språkfordelingen har jevnet seg ut. Dette skyldes trolig datafordelingen, der tendensen er at de større språkene nå står for en mindre andel av veksten i tolkeoppdrag. Denne trenden kan forsterkes etter hvert som tilfanget av data blir større og nye språk kommer til.

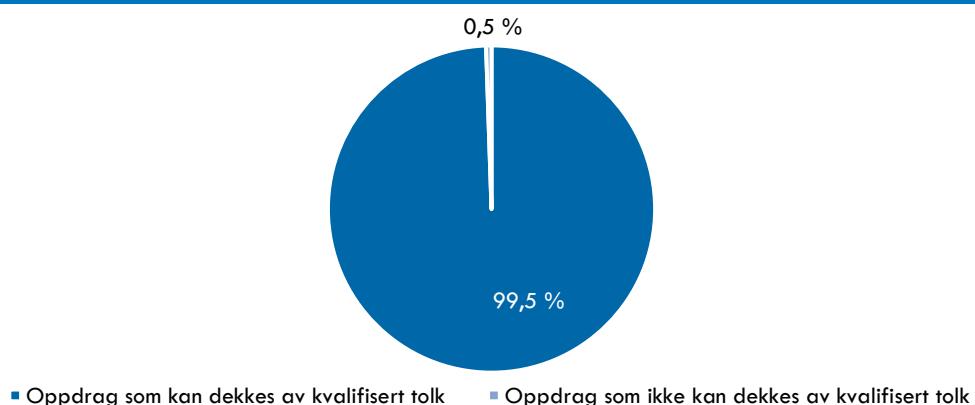
Figur 2-1: De 22 mest etterspurte språkene for tolking i offentlig sektor første halvår 2023, inklusivt norsk tegnspråk og tolking for døvblinde

Kilde: Rapporteringsskjema utfylt av kommunale tolkebyråer og private tolketjenester. Andel av rapporterte gjennomførte oppdrag for første halvår 2023. Note: Norsk tegnspråk, tolking for døvblinde og norsk skrivetolkning omfatter oppdrag gjennomført via NAVs formidling av tolketjenester for døve og hørselshemmede.

Nesten alle tolkeoppdrag i første halvår 2023 ble gjennomført på språk hvor det finnes minst én kvalifisert tolk i Nasjonalt tolkeresister. Av Figur 2-2 fremkommer det at om lag 99,5 prosent av de innrapporterte oppdragene kan gjennomføres på språk som har minst én kvalifisert tolk. Motsatt er det omtrent 0,5 prosent av oppdragene som ikke kan gjennomføres med kvalifisert tolk.

Figur 2-2: Andel innrapporterte oppdrag på språk som kan dekkes av kvalifiserte tolk første halvår 2023

Kilde: Utfelt rapporteringsskjema og uttrekk fra Proweb, samt oppføringer i Nasjonalt tolkeresister. Definisjon av språk som kan dekkes av kvalifisert tolk som språk hvor det finnes minst én kvalifisert tolk i Nasjonalt tolkeresister, inkludert også norsk tegnspråk, norsk skrivetolkning og tolking for døvblinde.

2.2 Begrensninger ved språkanalyser

I prosjektet har det av ulike årsaker vært krevende å fremskaffe informasjon om udekte behov for sjeldne språk og språkkombinasjoner samt på samiske språk, og så langt har vi ikke kvantitative data for disse språkene som kan inngå i datagrunnlaget. Vi har likevel valgt å innhente kvalitativ informasjon gjennom intervjuer og dialog med relevante aktører for å få bedre innsikt i brukerreiser og behov for både sjeldne språk og språkkombinasjoner så vel som samiske språk. Dette ble gjort i forbindelse med arbeidet med Tolkemonitor SPRÅK for rapporteringsåret 2022 (som ble gjennomført våren 2022).

I løpet av arbeidet med Tolkemonitor SPRÅK 2022, var vi i kontakt med ressursmiljøer for syn og hørsel i kommuner og forskningsmiljøer i Norge, herunder Tolketjenesten ved NAV Hjelpemiddelsentral, Rådgivningskontoret for syn og hørsel i Oslo kommune og Trondheim Ressurssenter for hørsel. Vi har fortsatt dialog med Samisk høgskole (Sámi allaskuvla) om deres pågående kartlegging av behovet på samiske språk, som vil være relevant inn i arbeidet med Tolkemonitor SPRÅK. Ettersom funnene fra deres arbeid ikke foreligger enda, har vi valgt utelate samiske språk fra våre analyser av dekningsgrad også for dette rapporteringshalvåret. Beskrivelser av brukerreiser for tolketilbudet kan leses mer i detalj i Tolkemonitor SPRÅK 2022.

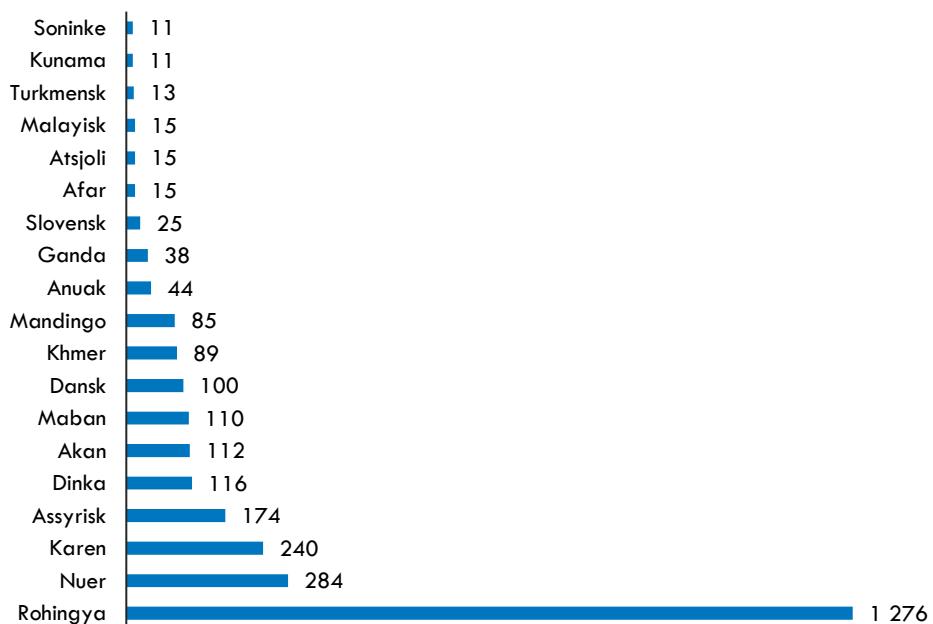
3. Behov for dispensasjonsadgang

Tolkelovens krav om bruk av kvalifisert tolk gjelder for alle fagpersoner i offentlig sektor, i alle deler av landet. I utgangspunktet skal det offentlige bruke kvalifisert tolk fra lovens ikrafttredelse 1. januar 2022, men det gis dispensasjon frem til og med 31. desember 2026, slik at kravet om å bruke kvalifisert tolk vil gjelde fullt ut først etter en overgangsperiode på fem år etter lovens ikrafttredelse, det vil si 1. januar 2027. Behovet for en slik overgangsperiode har sammenheng med behovet for å få en bedre dekning av kvalifiserte tolker innenfor språk hvor vi i dag har relativt store underdekkede behov. Behovet for flere kvalifiserte tolker gjelder både for språk hvor det finnes få eller ingen kvalifiserte tolker, og for språk med spesielt store tolkebehov.

3.1 Språk uten kvalifiserte tolker i Nasjonalt tolkeregister

Vi finner totalt 39 språk med innrapporterte tolkeoppdrag i første halvår 2023 som står uten oppføringer av kvalifiserte tolker (nivå A-E) i Nasjonalt tolkeregister (Se Tabell A-2 i Vedlegg A). Av disse, står 20 av språkene med under 10 registrerte oppdrag. Av språkene med innrapporterte oppdrag uten kvalifisert tolk, utpeker rohingya seg som språket med størst etterspørsel, med en estimert oppdragsmengde på 1 276 oppdrag (se Figur 3-1).

Figur 3-1: Antall beregnede oppdrag for talespråk uten kvalifisert tolk med minst 10 beregnede oppdrag

Kilde: Uttrekk fra Nasjonalt tolkeregister, 1. oktober 2023. I tabellen angir vi språk med rapporterte oppdrag, men hvor vi ikke finner oppføringer av kvalifiserte tolker på noe nivå i Nasjonalt tolkeregister. Sortert fra færrest til flest gjennomførte oppdrag. Samiske språk er ikke inkludert.

3.2 Dekningsgrad kvalifiserte tolker per språk

Datagrunnlaget for å belyse dekningsgraden med hensyn til kvalifiserte tolker på ulike språk er hentet fra Nasjonalt uttrekk, i et uttrekk fra registeret fra oktober 2023. Mens antall tolkeoppdrag representerer etterspørselen etter tolketjenester representerer antall kvalifiserte tolker tilbudet av tolker til å gjennomføre tolkeoppdragene. Dekningsgraden defineres dersom som forholdet mellom antall kvalifiserte tolker per språk multiplisert med antall oppdrag en tolk kan gjennomføre per år og oppdragsmengden for det gitte språket. Dersom et språk har relativt få kvalifiserte tolker i forhold til antall oppdrag gir det en indikasjon på at dekningsgraden er lav, og motsatt indikerer relativt mange kvalifiserte tolker i forhold til antall oppdrag innenfor et språk høy dekningsgrad. Videre skiller vi mellom underdekning (dekningsgrad mindre enn 100 prosent) og full dekning (dekningsgrad større enn lik 100 prosent).

Hvorvidt vi anslår at et språk har underdekning eller full dekning avhenger av fire faktorer:

- Antall oppdrag
- Antall kvalifiserte tolker
- Antall oppdrag per kvalifiserte tolk (kapasitet)
- Kvalifikasjonskrav

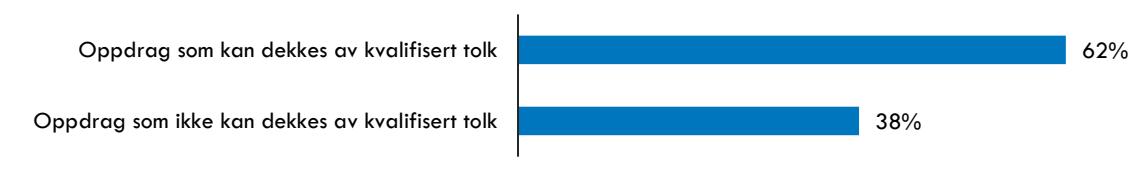
Anslått oppdragsmengde (punkt 1) er et resultat av dataanalysen som er beskrevet i kapittel 2. Antall kvalifiserte tolker (punkt 2) er hentet fra Nasjonalt tolkeregister. Antall oppdrag én tolk kan gjennomføre per år (punkt 3) antas å være 345, noe som er litt høyere enn antagelsen før tolkemonitor 2022, hvor vi la til grunn en maksapasitet på 300 oppdrag. Maksapasitet på 345 oppdrag per tolk er basert på at et normalarbeidsår har 230 arbeidstimer. Vi forutsetter at en tolk kan dekke 1,5 tolkeoppdrag per arbeidsdag. For et halvt år antar vi at en tolk kan gjennomføre $345 \text{ tolkeoppdrag} / 2 = 172,5$ tolkeoppdrag.⁵ Antakelsen om tolkers maksimale kapasitet på 345 oppdrag per år, vurderes fortløpende for de følgende tolkemonitor-rapportene etter hvert som vi får mer kunnskap om tolkers kapasitet og organisatoriske løsninger.

Mens dekningen på hvert talespråk er ulik med hensyn på tolkebehov og tilgang på kvalifiserte tolker, er dekningen innenfor tolking for døve, hørselhemmede og døvblinde relativt god. I tolking for døve, hørselhemmede og døvblinde, benyttes i svært liten grad ufaglærte tolker. For disse oppdragstypene, finner vi at det er 561 kvalifiserte tolker med bachelorgrad eller annen kortere tolkeutdanning fra universitet/høgskole.⁶ ⁷

3.2.1 Nivå A-E

Når vi beregner dekningsgraden for tolker som har kvalifikasjon A til E, og forutsetter at en tolk kan gjennomføre 345 tolkeoppdrag per år (172,5 per halvår), finner vi totalt 21 språk⁸ som kan være underdekket (60 dersom vi inkluderer språk uten kvalifisert tolk). Vi finner at 62 prosent av alle oppdrag kan dekkes av kvalifisert tolk med kvalifikasjon A-E (Figur 3-2).

Figur 3-2: Andel oppdrag på talespråk som kan dekkes og ikke kan dekkes med kvalifisert tolk (nivå A-E) første halvår 2023

Kilde: Utvile rapporteringsskjema og uttrekk fra Proweb, samt oppføringer i Nasjonalt tolkeregister.

I Figur 3-3 presenterer vi anslag på dekningsgrad for de språkene hvor vi har én eller flere oppføringer i Nasjonalt tolkeregister, men hvor vi likevel beregner en underdekning. Som vist i figuren er det 21 språk som har underdekning; ukrainsk har en dekningsgrad på 30 prosent, njaruanda, rundt 35 prosent, bengali har en dekningsgrad på 36 prosent, som tilsier at henholdsvis 30, 35 prosent og 36 prosent av

⁵ Fra årets rapportering ser vi at omrent 70 prosent av oppdragene er fjerntolking (telefon og skjerm), og 30 % er fremmøtetolking. Antatt gjennomsnittlig medgått tid per fjerntolkinsoppdrag er 1 honorert time, og gjennomsnittlig medgått tid per fremmøtetolkinsoppdrag er 4 honorerte timer inkludert reise og tolking. Gitt antagelsen om 172,5 tolkeoppdrag per halvår, gir fordelingen mellom fjerntolking og fremmøtetolking et estimat på 327 honorerte timer per halvår: 121 timer til fjerntolking og 206 timer til fremmøtetolking. Dette utgjør tilnærmet 34% av et normalt halvt årsverk (et halvt årsverk tilsvarer 1950 timer/2 = 975 timer). Med honorarsatser omkring salørsats ville det utgjort en inntekt i underkant av 310 000 kr. per halvår (i underkant av 620 00 kr i året, salørsats 944 kr per. 1. juli 2023).

⁶ Et uttrekk fra tolkeregisteret per 1. mai 2023 viser at omrent 10 prosent av tolkene er i kategori D, dvs. de har en tolkeutdanning som er kortere enn en bachelorgrad.

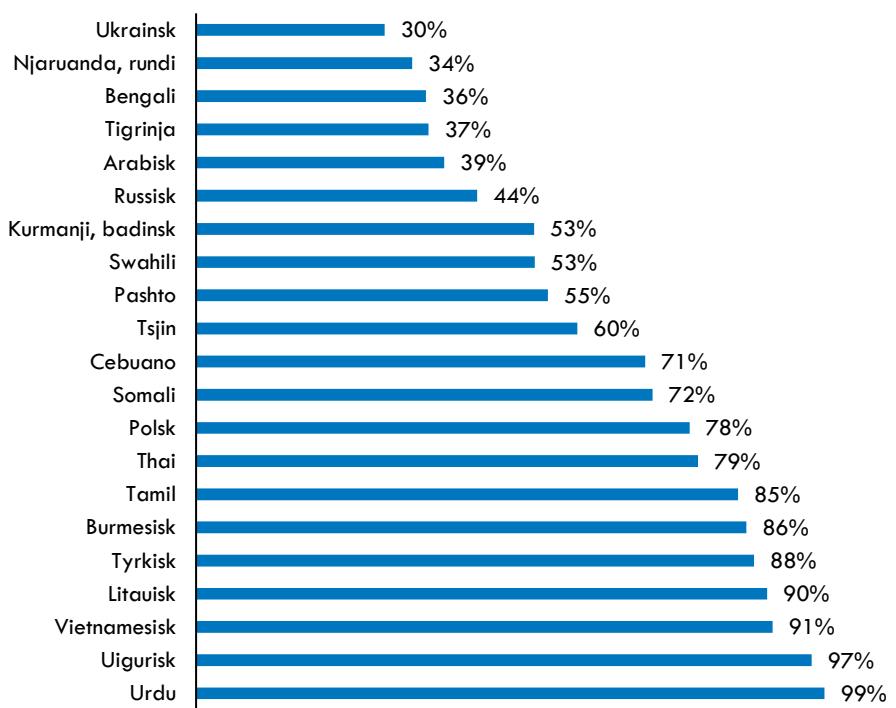
⁷ Det er likevel utfordringer knyttet til dekning av tolkebehovet for døve, hørselhemmede og døvblinde. Strid om lønnsbetingelser for frilanstolker er blant annet med på å gjøre situasjonen utfordrende høsten 2023:

https://www.nrk.no/kultur/far-ikke-tegnspraktolk_-petrine-gar-glipp-av-studiet-1.16603602

⁸ Dette inkluderer ikke samiske språk, da det er grunn til å tro at behovet for tolk på disse språkene er særlig underrepresentert i datagrunnlaget. Se omtale i forrige rapport.

tolkeoppdragene kan dekkes av kvalifiserte tolker på disse språkene. For urdu og uigurisk beregner vi derimot nær full dekning.

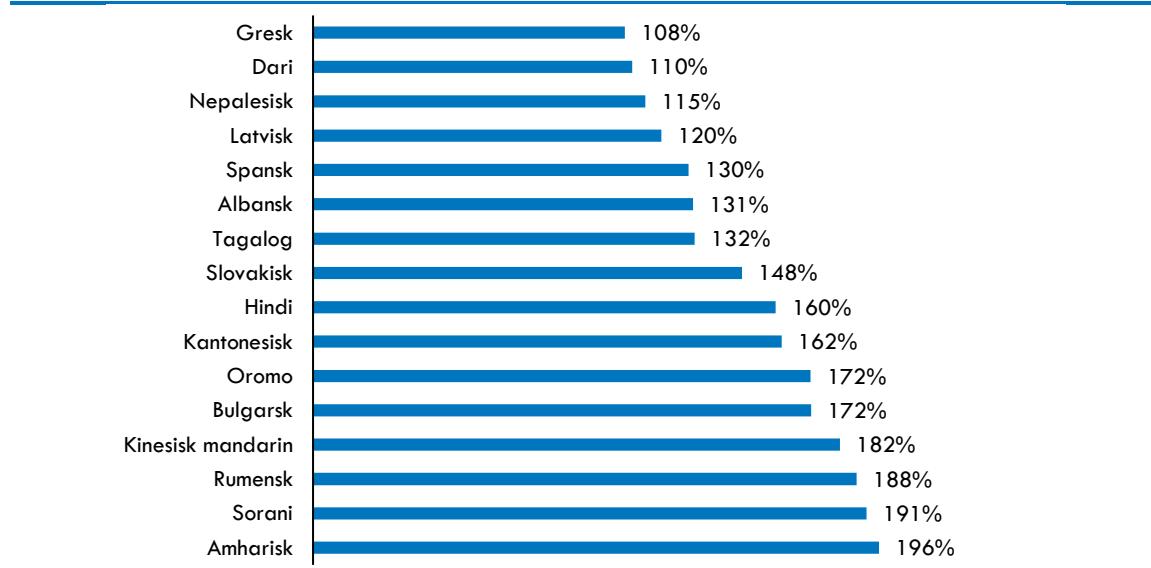
Figur 3-3: Dekningsgrad i prosent med kvalifikasjonsnivå A-E, for språk med underdekning

Kilde: Utvylte rapporteringsskjema og uttrekk fra Proweb, samt oppføringer i Nasjonalt tolkeregister. Språk med null prosent dekning er utlatt.

I planleggingen av kvalifisering av nye tolker er det også interessant å se på restkapasiteten for de språkene hvor vi beregner full dekning. Som det fremgår av Figur 3-4 er det 16 språk uten underdekning (med restkapasitet på mellom 0 og 100 prosent) og som har flere enn tre tolker oppført i Nasjonalt tolkeregister. Gresk er det språket som har lavest restkapasitet blant språk med overdekning, og oppdragsmengden kan kun øke med 8 prosent før språket vil bli kategorisert som et språk med underdekning. Dari har en dekningsgrad på 110 prosent, hvilket indikerer at oppdragsmengden kan øke med inntil 10 prosent før språket vil bli kategorisert som et språk med underdekning. Slovakisk kan få rett over en dobling i oppdragsmengden før det vil bli kategorisert som et språk med underdekning, gitt de tolkene de har i dag og hver tolk kan gjennomføre 345 oppdrag årlig.

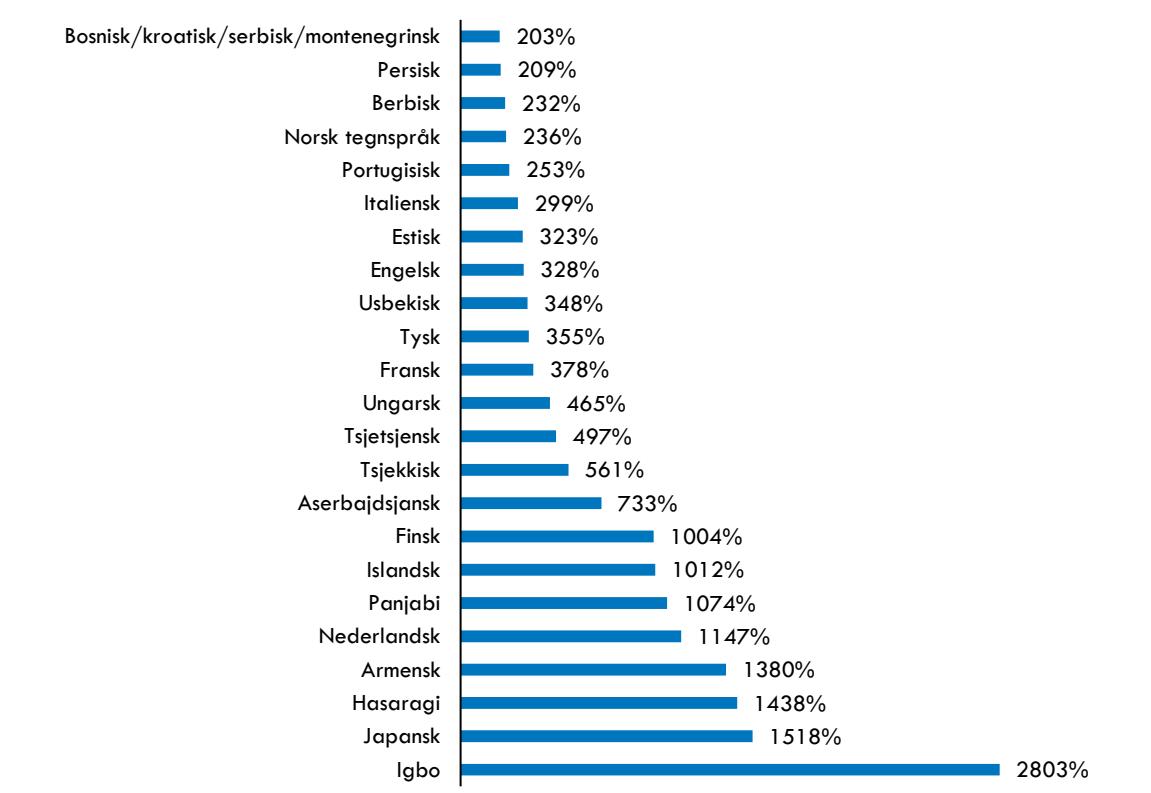
Figur 3-4: Dekningsgrad i prosent med kvalifikasjonsnivå A-E, for talespråk med restkapasitet på 0-100 prosent og flere enn tre tolker oppført i Nasjonalt tolkeregister

Kilde: Utvylte rapporteringsskjema og uttrekk fra Proweb, samt oppføringer i Nasjonalt tolkeregister.

I Figur 3-5 presenteres dekningsgraden for språk med restkapasitet på mellom 100 og 200 prosent og som har flere enn tre tolker oppført i Nasjonalt tolkeregister. Som det fremgår av figuren er dette språk som tilsvynelatende ikke har behov for å kvalifisere nye tolker i lang tid framover, gitt at det ikke skjer noe ekstraordinært. Alle de 23 språkene i denne listen kan få en dobling i antall oppdrag, og fortsatt ha full dekning av tolker med kvalifikasjonsnivå E eller bedre.

Figur 3-5: Dekningsgrad i prosent med kvalifikasjonsnivå A-E, for språk med mer enn 100 prosent restkapasitet og flere enn tre tolker oppført i Nasjonalt tolkeregister

Kilde: Utvylte rapporteringsskjema og uttrekk fra Proweb, samt oppføringer i Nasjonalt tolkeregister.

Note: Norsk tegnspråk omfatter oppdrag med tegnspråktolking, skrivettolking og tolking for døvblinde.

Imidlertid er det også noen språk med få oppførte tolker (tre eller færre) vi finner en prosentvis høy overdekning for, som ikke fremkommer av Figur 3-4 og Figur 3-5. Når vi kategoriserer overdekning, tenker vi ikke nødvendigvis at det å ha oppført én, to eller tre tolker på et språk er overkapasitet på lik linje med språk som har flere kvalifiserte tolker. Behovet for tolk endrer seg stadig og det kan i mange tilfeller være verdifullt å ha tilgjengelige tolker på flere språk, særlig der tilgangen i utgangspunktet er knapp.

Betegnelsen for overdekning brukes derfor om språk har flere enn tre tolker i Nasjonalt tolkeregister, og det er således disse språkene som presenteres i figuren. Det innebærer at bilin og georgisk, som til tross for å ha mer enn 100 prosent restkapasitet, utgår fra oversikten fordi de kun har tre oppførte tolker hver. Det samme gjelder for koreansk, makedonsk, mongolsk, ngala, singalesisk og volof med to oppførte tolker samt belarussisk, hebraisk, indonesisk, svensk, tibetansk og tigre med én oppført tolk hver. Hvis grensen for overkapasitet ville vært definert som fire tolker istedenfor tre tolker, ville igbo og japansk som tilsynelatende har svært høy overdekning, havnet rett under grensen for å bli kategorisert som et språk med overkapasitet.

3.2.2 Nivå A-D

Dersom alle tolkeoppdrag på hvert språk skulle utføres av tolker med tolkeutdanning og/eller statsautorisasjon (nivå A-D), vil dekningsgraden for hvert språk som har kvalifiserte tolker på nivå E reduseres. Det er totalt 50 språk som under denne betingelsen kan ha en underdekning av kvalifiserte tolker, sammenlignet med 21 i den første spesifikasjonen (nivå A-E). Dersom vi inkluderer språk uten kvalifiserte tolker på nivå A-E, finner vi 89 språk som kan ha en underdekning. Totalt anslår vi at omtrent 61 prosent av alle oppdrag ikke kan dekkes dersom alle oppdrag skulle blitt utført av tolker med kvalifikasjonsnivå D eller høyere (Figur 3-6).

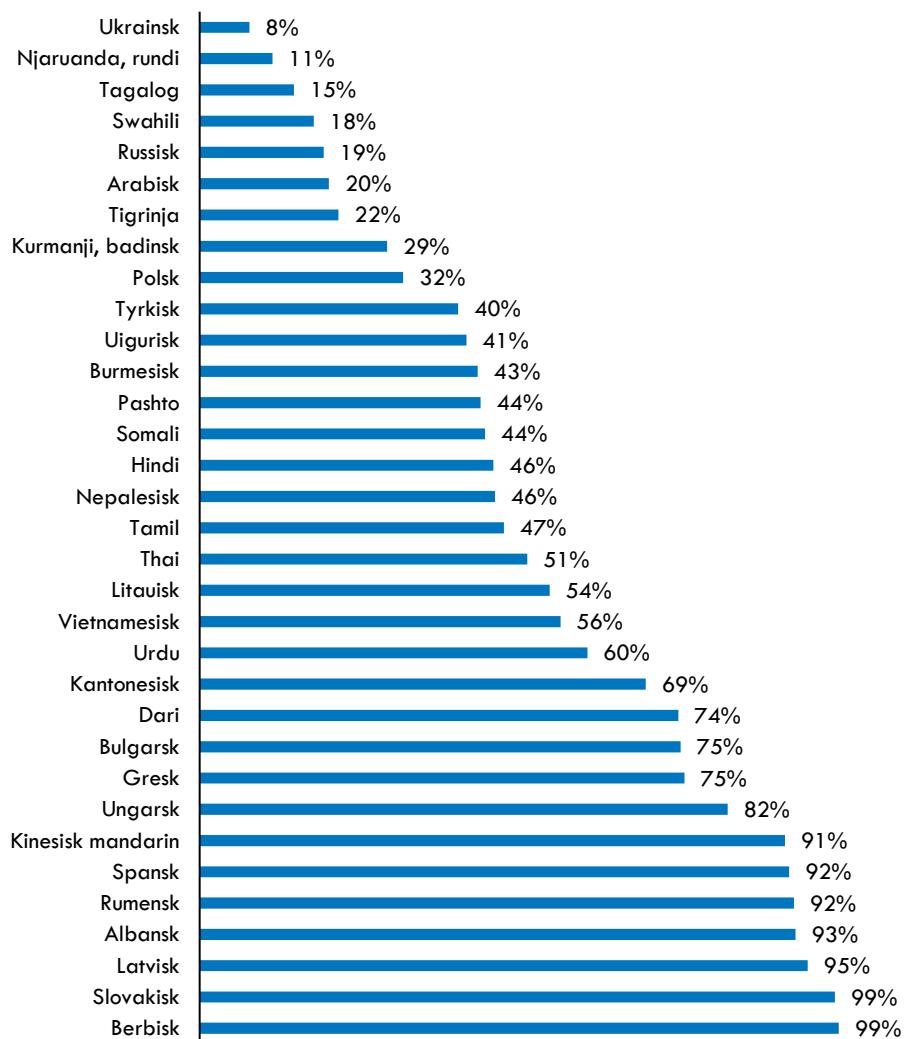
Figur 3-6: Andel oppdrag som kan dekkes og ikke kan dekkes med tolk tolkeutdanning og/eller statsautorisasjon (nivå A-D) første halvår 2023

Kilde: Utvile rapporteringsskjema og uttrekk fra Proweb, samt oppføringer i Nasjonalt tolkeregister.

På samme måte som for kvalifikasjonsnivå A-E, har vi analysert dekningsgraden som andel oppdrag i forhold til tilgjengelige tolkeoppdrag for nivå A-D (Figur 3-7). Blant de 33 språkene med minst én tolk med kvalifikasjon D eller høyere, har ukrainsk lavest dekningsgrad, etterfulgt av njauranda, rundi, tagalog, swahili, russisk og arabisk. Disse språkene skiller seg ut som språk som har et stort behov for flere kvalifiserte tolker dersom det er et ønske om at alle oppdrag skal kunne utføres av tolker som har tolkeutdanning og/eller statsautorisasjon. Oppdrag på berbisk og slovakisk kan være tilnærmet fullt dekket av tolker med tolkeutdanning og/eller statsautorisasjon (nivå D eller bedre).

Figur 3-7: Dekningsgrad i prosent for kvalifikasjonsnivå A-D, for språk med underdekning

Kilde: Utvylte rapporteringsskjema og uttrekk fra Proweb, samt Nasjonalt tolkeregister. Språk med 0 prosent dekning er utelatt.

Vi har også beregnet dekningsgrad for språk med restkapasitet for nivå A-D, som for kvalifikasjonsnivå A-E. I Figur 3-8 presenteres de språkene hvor vi finner både en restkapasitet og flere enn tre oppførte tolker på nivå D eller høyere i Nasjonalt tolkeregister (totalt 17 språk). Vi ser at oromo og persisk har forholdsvis lav restkapasitet, og vil kun tåle en økning på henholdsvis 3 og 10 prosent i oppdragsmengde før språkene vil bli kategorisert som underdekket, gitt dagens tilgang på tolker med kvalifikasjonsnivå D eller bedre. Tsjetsjensk, fransk, usbekisk, estisk, finsk, nederlandsk og panjabi er språk som tilsynelatende ikke trenger å kvalifisere nye tolker i lang tid framover, gitt at det ikke skjer noe ekstraordinært.

Også på dette nivået finner vi noen språk uten underdekning, men som ikke kommer frem av figuren over fordi de har få (mindre enn 3) oppførte tolker. I tillegg til koreansk og volof med to tolker hver, går også aserbaidsjansk, igbo, japansk og tsjekkisk ut av oversikten når kvalifikasjonsnivået øker fra E til D. Igbo, som hadde en overkapasitet på om lag 2800 prosent på nivå A-E, har også falt ut av listen ved økt kvalifikasjonsnivå fra E til D.

Figur 3-8: Dekningsgrad i prosent med kvalifikasjonsnivå A-D, for språk uten underdekning og flere enn tre tolker oppført i Nasjonalt tolkeregister

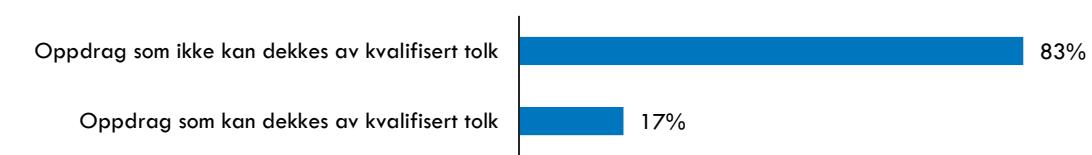

Kilde: Utfylte rapporteringsskjema og uttrekk fra Proweb, samt oppføringer i Nasjonalt tolkeregister. Note: Norsk tegnspråk omfatter oppdrag med tegnspråktolking, skrivettolking og tolking for døvblinde.

3.2.3 Nivå A-C

Dersom alle tolkeoppdrag på hvert språk skal utføres av tolker med bachelor i tolking og/eller statsautorisasjon (nivå A-C), er det ytterligere 18 språk som kan kategoriseres som underdekket, sammenlignet med kvalifikasjonsnivå A-D. Det er kun 5 talespråk⁹ som har full dekning under disse betingelsene: estisk, finsk, nederlandsk, tysk og volof. Til sammen er disse språkene beregnet til å stå for underkant av 2 000 tolkeoppdrag første halvår 2023. Totalt er det 34 språk hvor vi finner én eller flere kvalifiserte tolker på nivå E-D, men ikke med kvalifikasjonsnivå C eller bedre, og det ble formidlet i overkant av 25 000 oppdrag på disse språkene. Vi anslår at omtrent 17 prosent av oppdragene i første halvår 2023 kan bli utført av tolker med bachelor i tolking og/eller statsautorisasjon (Figur 3-9).

Figur 3-9: Andel oppdrag som kan dekkes og ikke kan dekkes av tolk med bachelor i tolking/eller statsautorisasjon (nivå A-C)

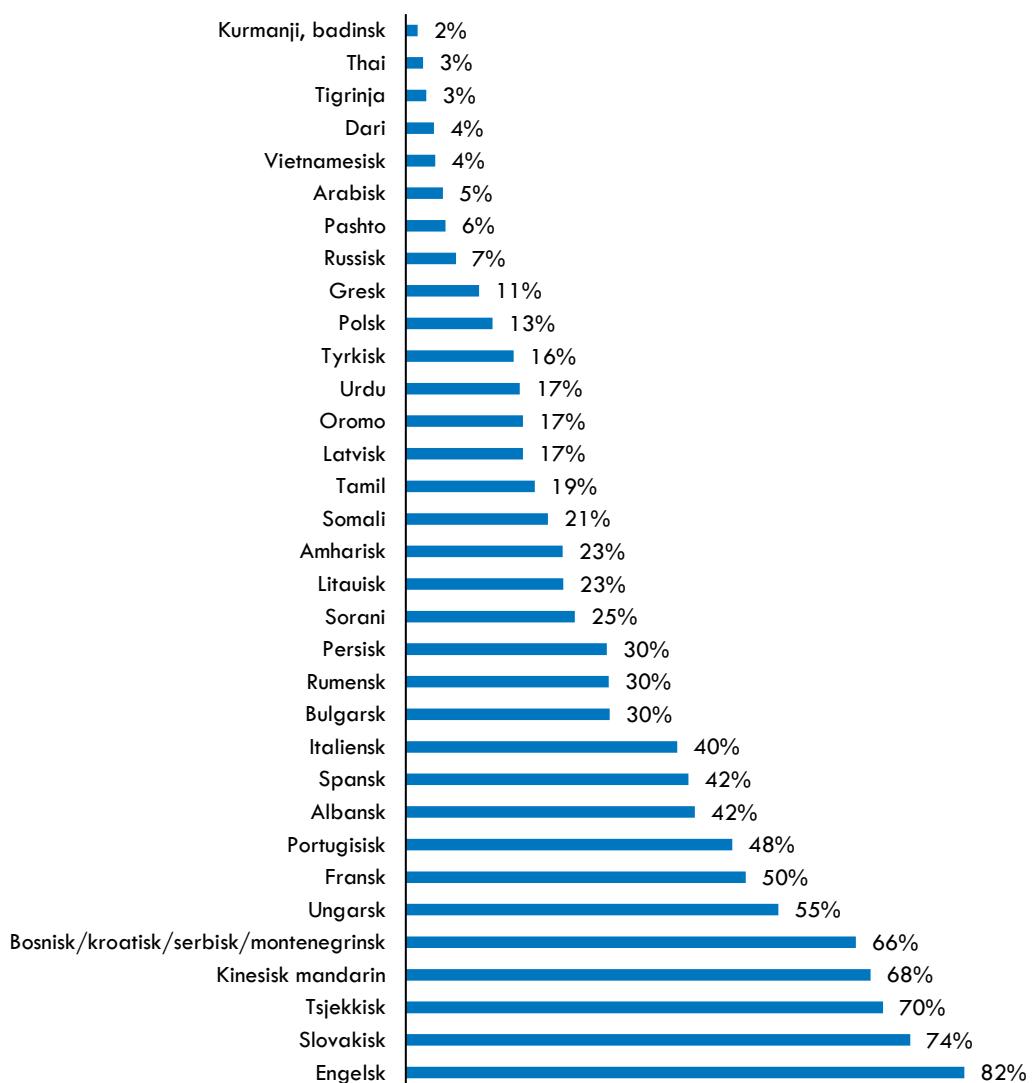

Kilde: Rapporteringsskjema utfylt av kommunale tolketjenester og private tolkebyråer, samt oppføringer i Nasjonalt tolkeregister.

Som det fremgår av Figur 3-10 er det 33 språk som har minst én kvalifisert tolk med kvalifikasjonsnivå C eller bedre. Det er 9 språk (kurmanji, badinsk, thai, tigrinja, dari, vietnamesisk, arabisk, pashto og russisk) som har 10 prosent eller lavere dekningsgrad, som indikerer at over 90 prosent av oppdragene ikke kan dekkes av tolk med tolkeutdanning og/eller statsautorisasjon for disse språkene. Dersom målet er at alle oppdrag skal kunne utføres av tolker som har bachelor i tolking og/eller statsautorisasjon, skiller disse ni språkene seg ut som språk med stort behov for flere kvalifiserte tolker på.

⁹ Også her er samiske språk utelatt da det er grunn til å tro at behovet for tolk på disse språkene er særlig underrepresentert i datagrunnlaget.

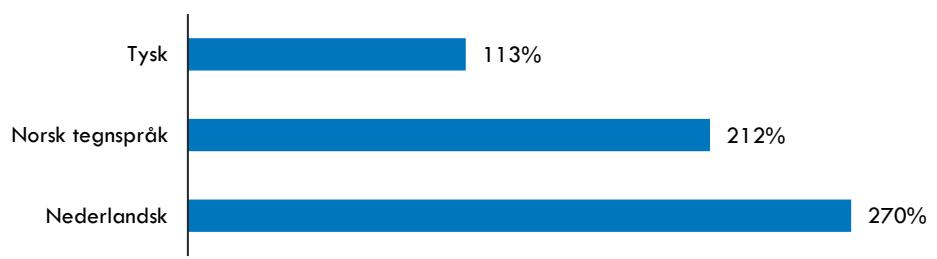
Figur 3-10: Dekningsgrad i prosent for tolker med bachelor i tolking og/eller statsautorisasjon, for språk med underdekning

Kilde: Utfylte rapporteringsskjema og uttrekk fra Proweb, samt oppføringer i Nasjonalt tolkeregister. Språk med 0 prosent dekning er utelatt.

Det er tre språk som både er uten underdekning (på nivå A-C) og har flere enn tre tolker med bachelor i tolking og/eller statsautorisasjon oppført i Nasjonalt tolkeregister, som vist i Figur 3-11. Imidlertid er det store forskjeller i hvor stor økning i oppdragsmengde språkene kan tåle før de vil bli kategorisert som språk med underdekning. Som det fremgår av figuren, har tysk lavest restkapasitet, men kan tåle en økning i oppdragsmengden på 13 prosent før det vil bli kategorisert som et språk med underdekning. Nederlandsk og norsk tegnspråk (inkludert skrivetolkning og tolking for døvblinde) er fortsatt språk som tilsynelatende ikke har behov for å kvalifisere nye tolker i lang tid fremover, gitt at det ikke oppstår noen ekstraordinære hendelser.

Figur 3-11: Dekningsgrad i prosent for tolker med bachelor i tolking og/eller statsautorisasjon, for språk uten underdekning og flere enn tre tolker oppført i Nasjonalt tolkeregister

Kilde: Utfyldt rapporteringsskjema og uttrekk fra Proweb, samt oppføringer i Nasjonalt tolkeregister. Note: Norsk tegnspråk omfatter oppdrag på tegnspråktolking, skrivetolking og tolking for døvblinde.

Når kvalifikasjonsnivået økes fra D til C, finner vi estisk og finsk som nye språk uten underdekning, men som ikke vises i figuren fordi de har få oppførte tolker. Estisk og finsk går dermed ut av oversikten ved økt krav til kvalifikasjonsnivå, på samme måte som tidligere for bilin, georgisk, makedonsk, koreansk, mongolsk, ngala, singalesisk, volof, hebraisk, indonesisk, svensk, tibetansk, tigre på nivå A-E, og igbo, japansk, tsjekksisk, aserbajdsjansk på nivå A-D.

4. Behov for kvalifiseringstilbud

I kapittel 3 presenterte vi dekningsgrad per språk definert som antatt kapasitet som andel av oppdragsmengde. Språk med relativt få kvalifiserte tolker i forhold til antall oppdrag indikerer en lav dekningsgrad, som kan skyldes både at det er lite tilgjengelige kvalifiserte tolker eller at det er en forholdsvis stor oppdragsmengde innenfor et språk, slik at det ikke nødvendigvis er en direkte sammenheng mellom anslag på underdekning og behov for kvalifisering av nye tolker. I dette kapittelet gir vi en oversikt over behovet for kvalifiserte tolker per språk, som vil være en bedre indikasjon for prioritet med hensyn på behov for kvalifiseringstilbud.

4.1 Språk uten kvalifiserte tolker

Rapporteringen av oppdrag for første halvår 2023 viser at kun ti språk uten oppføringer i Nasjonalt tolkeregister utløser et halvårlig behov for mer enn 50 tolkeoppdrag. Disse språkene er rohingya, nuer, karen, assyrisk, dinka, akan, maban, dansk, mandingo og khmer. Blant språkene hvor vi finner innrapporterte oppdrag, men ingen oppføringer i Nasjonalt tolkeregister, er det særlig ett språk som peker seg ut med et vesentlig behov for tolk: rohingya er det største av disse med 1 276 beregnede antall oppdrag, og har et behov for åtte tolker for å kunne dekke oppdragsmengden. I tillegg utløser språkene nuer, karen og assyrisk over et halvt årsverk (se Figur 4-1). Resterende språk er estimert til å utløse under 172,5 tolkeoppdrag, og rundes opp til behov for én tolk (se Vedlegg A).

Figur 4-1: Udekkt behov (antall tolker) per talespråk uten oppføringer i Nasjonalt tolkeregister i 2023

Kilde: Rapporteringsskjema utfylt av kommunale tolketjenester og private tolkebyråer, samt uttrekk fra Nasjonalt tolkeregister. I tabellen angir vi antallet behovet for nye tolker er for å dekke oppdragene per språk. Sortert etter antall kvalifiseringsbehov av tolker, fra flest til færrest. Tolkebehov (antall tolker) er rundet opp til nærmeste hele tall. Språk som utløser minst et halvt årsverk er inkludert, det vil si at språk som utløser mindre enn 172,5 tolkeoppdrag for første halvår 2023 ikke er inkludert.

4.2 Behov for kvalifisering innenfor andre språk

I det følgende presenteres underdekning i antall oppdrag per språk hvor vi finner oppføringer i Nasjonalt tolkeregister. Forutsetningene er de samme som i kapittel 3, men forskjellen er at det nå er antall udekkede oppdrag, og ikke dekningsgrad målt i andeler som ligger til grunn for rangeringen av språk. Vi skiller igjen på kvalifikasjonsnivå A til E, A til D og A til C.

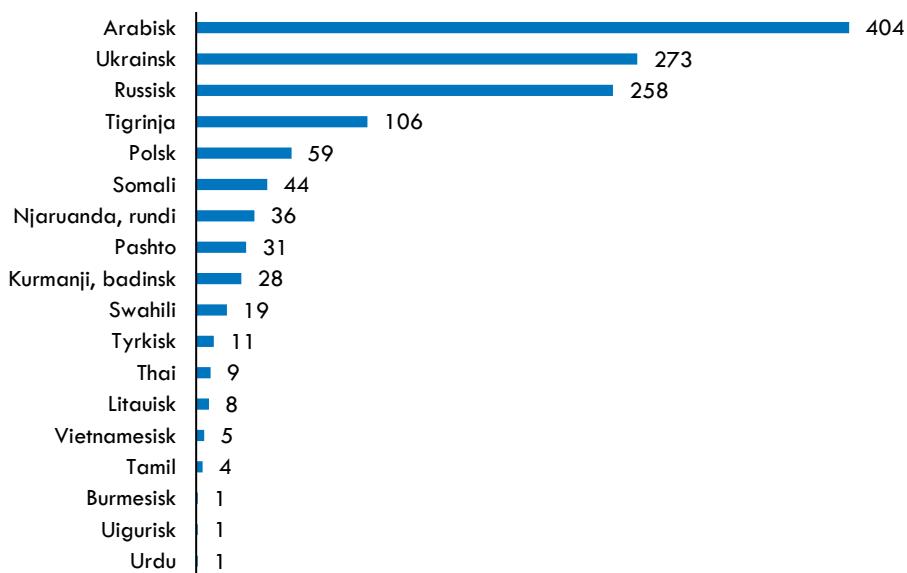
4.2.1 Rangering av underdekning for nivå A-E

Dersom alle oppdrag på hvert språk skulle blitt utført av tolker på nivå E eller høyere, er det anslått totalt 222 674 tolkeoppdrag som ikke kan dekkes av kvalifisert tolk. Dette utgjør omrent 38 prosent av alle oppdrag første halvår 2023. Underdekning på arabisk er i stor grad driveren bak, hvor vi anslår at det er i underkant av 70 000 oppdrag som ikke kan dekkes av kvalifiserte tolker.

Figur 4-2 gir en oversikt over hvor stort dekningsunderskuddet er i antall tolker for de ulike språkene. Anslagene forteller hvor mange flere tolker med kvalifikasjonsnivå A-E som kreves for å kunne oppnå full dekning. Arabisk er det språket med flest anslalte oppdrag som ikke kan dekkes, slik det også var i 2022. For at vi skulle ha beregnet full dekning for oppdrag på arabisk, måtte vi ha registrert 404 nye oppføringer i Nasjonalt tolkeregister (forutsatt at én tolk gjennomfører 345 oppdrag årlig). For ukrainsk og russisk måtte vi ha haft henholdsvis 273 og 258 flere kvalifiserte tolker for å kunne beregnet full dekning. Dette

tilsvarer over en dobling i antall kvalifiserte tolker på hvert språk fra 2022. Av de underdekkede språkene ville burmesisk, uigurisk og urdu hatt full dekning med én ekstra tolk, tamil med fire ekstra tolker, vietnamesisk med seks ekstra tolker, mens litauisk og thai ville hatt full dekning med ytterligere åtte tolker og ni tolker.

Figur 4-2: Språk som bør prioriteres til tospråktesten – anslag på dekningsunderskudd (antall tolker) per språk med minimum kvalifikasjonsnivå A til E

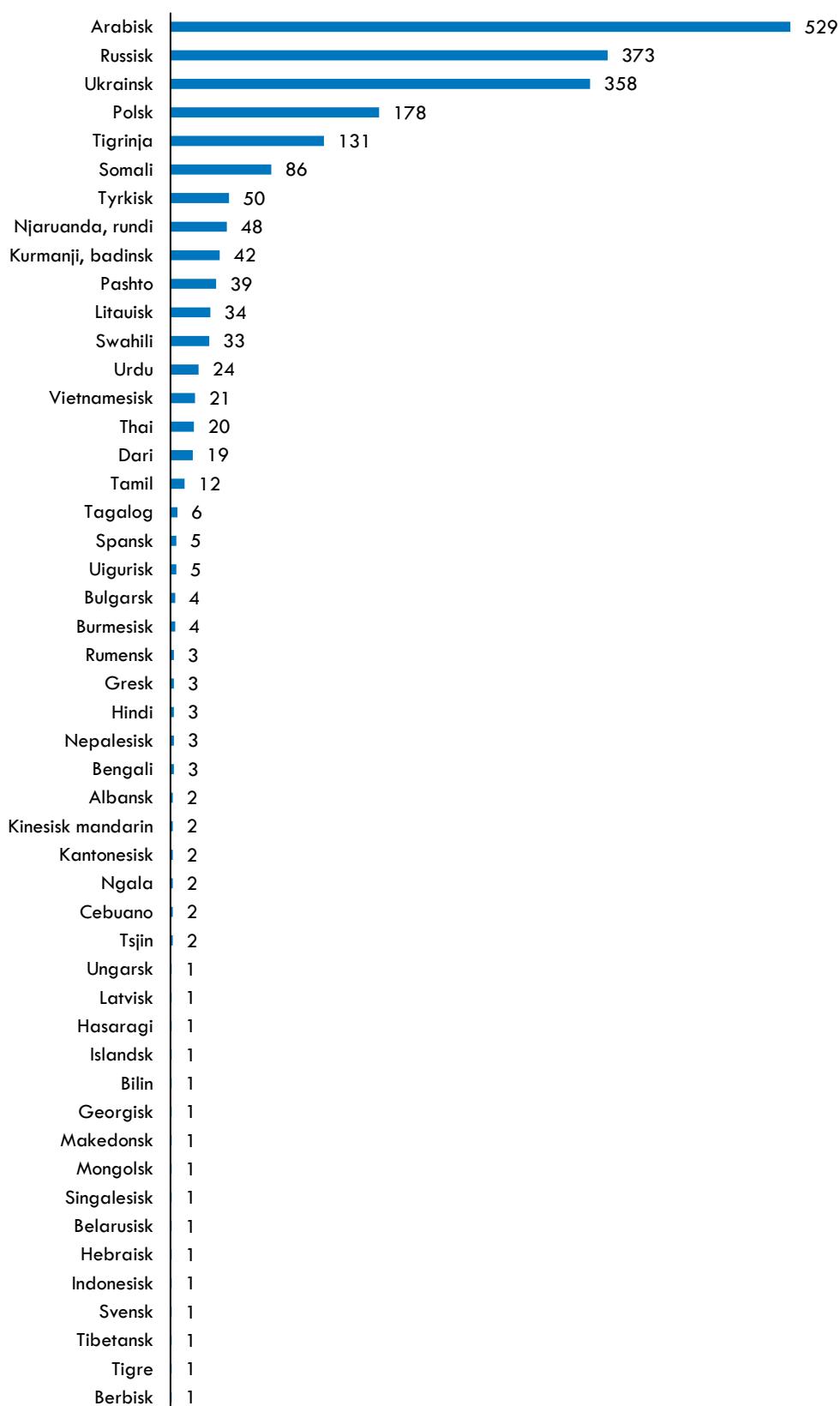
Kilde: Utiflyt rapporteringsskjema og uttrekk fra Proweb, samt oppføringer i Nasjonalt tolkeregister. Behov for kvalifisering av tegnspråktolker er ikke beregnet, da dekningsgrad for tolkeoppdrag for døve, hørselshemmede og døvblinde følger egen definisjon, og oppdrag per kvalifiserte tolk ikke tilslører et kvalifiseringsbehov konsistent med det som er beregnet for talespråkene i figuren.

4.2.2 Rangering av underdekning for nivå A-D

Dersom alle oppdrag på hvert språk skulle blitt utført av tolker med tolkeutdanning og/eller stats-autorisasjon (nivå A-D), finner vi totalt 351 663 tolkeoppdrag som ikke kan dekkes, som utgjør omtrent 61 prosent av totalt antall oppdrag i første halvår 2023. Arabisk er naturligvis en stor driver for underdekning også i denne spesifikasjonen, hvor vi finner rett over 91 000 oppdrag som ikke kan dekkes, som er tilnærmet 26 prosent av alle oppdrag som ikke kan dekkes med kvalifisert tolk.

Figur 4-3 gir en oversikt over hvor stort dekningsunderskuddet er i antall tolker for de ulike språkene. på samme måte som for kvalifikasjonsnivå A-E, forteller anslagene hvor mange flere tolker med nivå A-D som kreves for å kunne oppnå full dekning. Polsk, somali, tyrkisk, litauisk, vietnamesisk og tamil får omtrent en dobling i oppdrag som ikke kan dekkes når vi endrer tolkenes minimumsnivå fra E til D. I Nasjonalt tolkeregister er det i dag oppført 82 tolker med kvalifikasjonsnivå D eller bedre på polsk, 68 tolker på somali, 33 tolker på tyrkisk, 40 tolker på litauisk, 26 tolker på vietnamesisk og 10 tolker på tamil. Dersom alle oppdragene på polsk, somali, tyrkisk, litauisk, vietnamesisk og tamil skulle blitt dekket av en tolk med kvalifikasjon D eller bedre, måtte vi ha sett ytterligere henholdsvis 178, 86, 50, 34, 21 og 12 kvalifiserte tolker. Selv om behovet for nye kvalifiserte tolker er stort på enkelte språk, krever 32 av de underdekkede språkene seks eller færre nye kvalifiserte tolker på nivå D eller høyere for å oppnå full dekning på dette nivået.

Figur 4-3: Språk som bør prioriteres til tolkeutdanning – anslag på dekningsunderskudd (antall tolker) per språk med minimum tolkeutdanning og/eller statsautorisasjon (A til D)

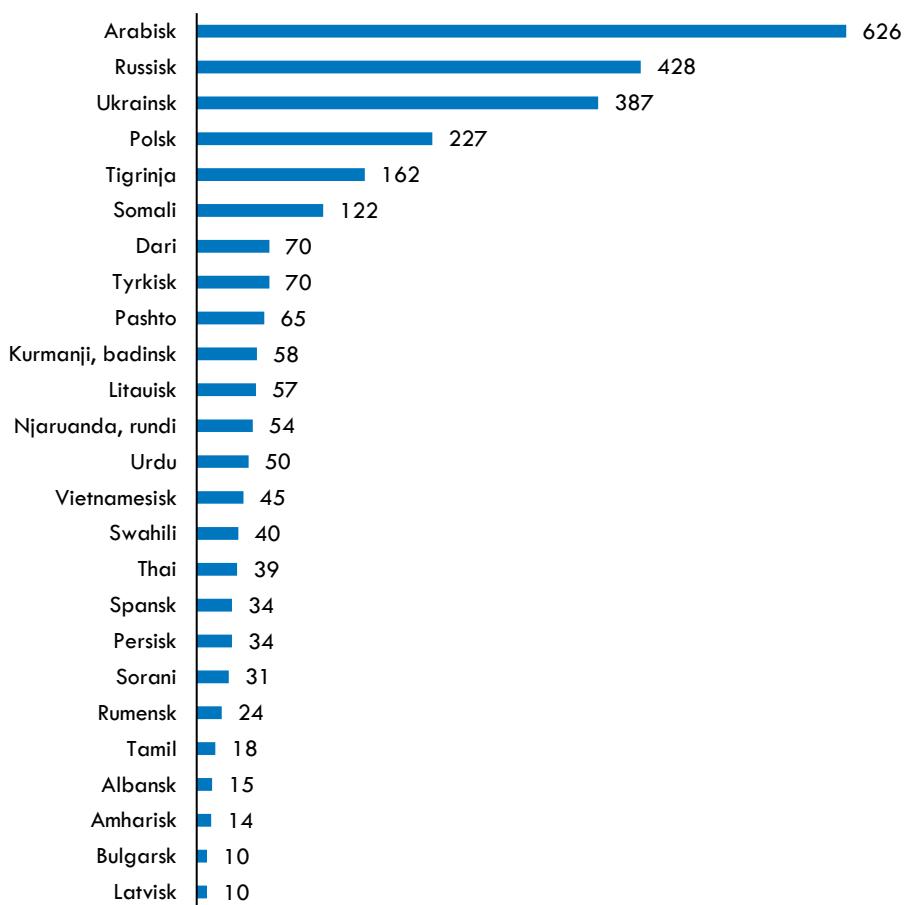
Kilde: Utfylt rapporteringsskjema og uttrekk fra Proweb, samt oppføringer i Nasjonalt tolkeregister.

4.2.3 Rangering av underdekning for nivå A-C

Dersom alle tolkeoppdrag skal kunne utføres av tolker med bachelor i tolking og/eller statsautorisasjon, finner vi at det er totalt 480 910 udekkede tolkeoppdrag. Dette utgjør omrent 83 prosent av alle oppdrag i første halvår 2023.

Litt forenklet er det behov for omrent 2 793 tolker med kvalifikasjonsnivå C eller bedre for å kunne dekke alle oppdrag (Figur 4-4). Med ytterligere 2 793 tolker med kvalifikasjon C eller bedre, fordelt etter behovet for hvert enkelt språk, kunne alle oppdrag blitt utført av tolker med bachelor i tolking og/eller statsautorisasjon (kvalifikasjon C eller høyere). De seks språkene med størst omfang av udekkede oppdrag er de samme som i beregningen for nivå A-D. For at alle oppdrag på arabisk, russisk, ukrainsk, polsk, tigrinja og somali skulle blitt dekket av tolker med minimum kvalifikasjonsnivå C, ville det kreve henholdsvis 616, 437, 382, 221, 160 og 119 flere tolker på disse språkene.

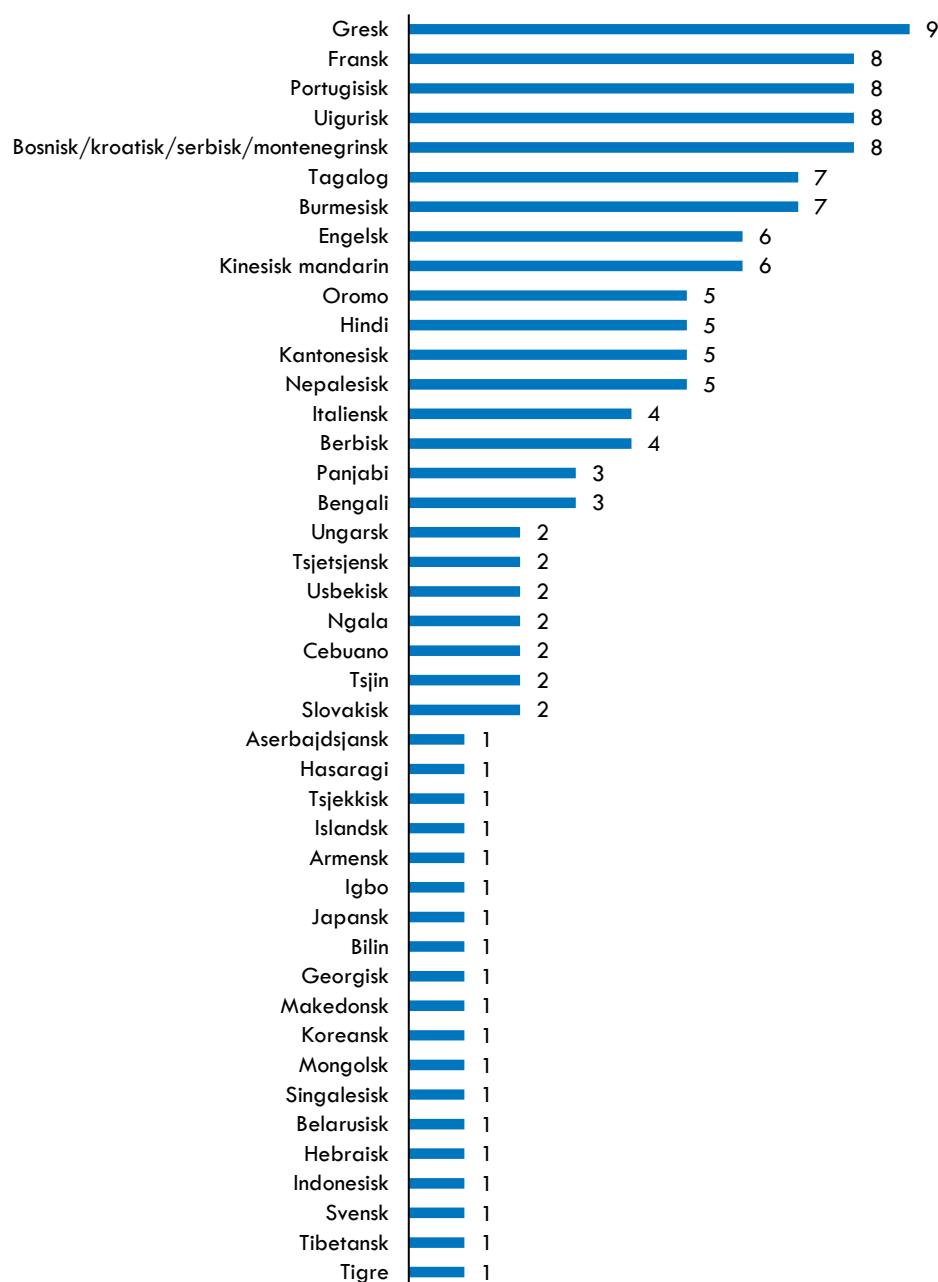
Figur 4-4: Språk som bør prioriteres til bachelorutdanning og statsautorisasjonsprøven – anslag på dekningsunderskudd (behov for 10 eller flere nye tolker) per språk med minimum kvalifikasjonsnivå bachelor i tolking og/eller statsautorisasjon (A til C)

Kilde: Rapporteringsskjema utfylt av kommunale tolketjenester og private tolkebyråer, samt oppføringer i Nasjonalt tolkeregister.

I Figur 4-5 viser vi de språkene som krever færre enn ti nye kvalifiseringer av tolker for å kunne oppnå full dekning. Det er så mange som 19 språk som trenger kun én ekstra kvalifisert tolk for å kunne dekke oppdragsmengden.

Figur 4-5: Språk som bør prioriteres til bachelorutdanning og statsautorisasjonsprøven – anslag på dekningsunderskudd (behov for færre enn 10 nye tolker) per språk med minimum kvalifikasjonsnivå bachelor i tolking og/eller statsautorisasjon (A til C)

Kilde: Rapporteringsskjema utfylt av kommunale tolketjenester og private tolkebyråer, samt oppføringer i Nasjonalt tolkeregister.

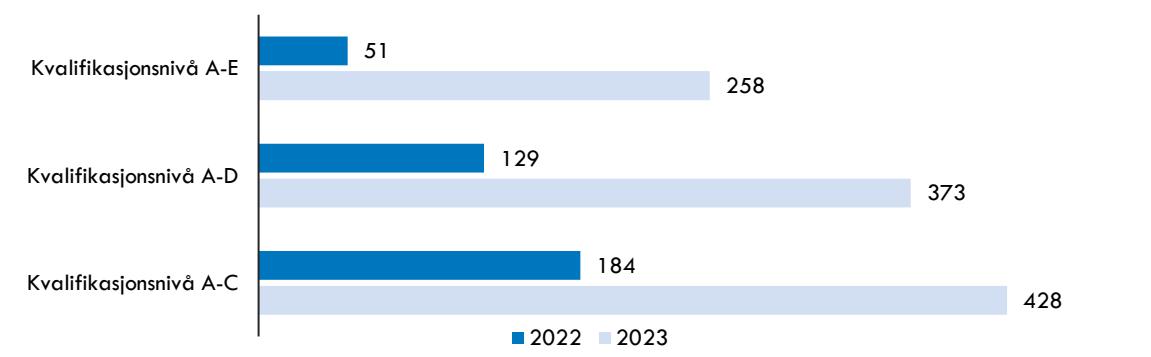
4.2.4 Mer om kvalifiseringsbehovet for russisk og ukrainsk

Russisk og ukrainsk er to av språkene som peker seg ut som språk med et stort kvalifiseringsbehov. Hvis alle tolkeoppdrag skal gjennomføres av en kvalifisert tolk, har både russisk og ukrainsk et betydelig dekningsunderskudd målt i antall tolker for kvalifikasjonsnivå A-E, A-D og A-C (se Figur 4-6 og Figur 4-7). Totalt utgjør disse språkene samlet et behov for kvalifisering av rett over 500 tolker dersom alle tolkeoppdrag skal gjennomføres av en tolk på kvalifikasjonsnivå A-E, i overkant av 700 dersom alle oppdrag skal gjennomføres av en tolk kvalifisert på nivå A-D og i overkant av 800 dersom alle oppdrag skal gjennomføres av en tolk kvalifisert på nivå A-C (se Figur 4-6 og Figur 4-7).

Videre fremkommer det at behovet for kvalifisering av tolker har vokst drastisk siden forrige rapportering (tolkemonitor språk 2022). Denne veksten antyder at etterspørselen etter tolketjenester på ukrainsk og russisk har hatt en raskere vekst enn kvalifiseringstilbudet for disse språkene.

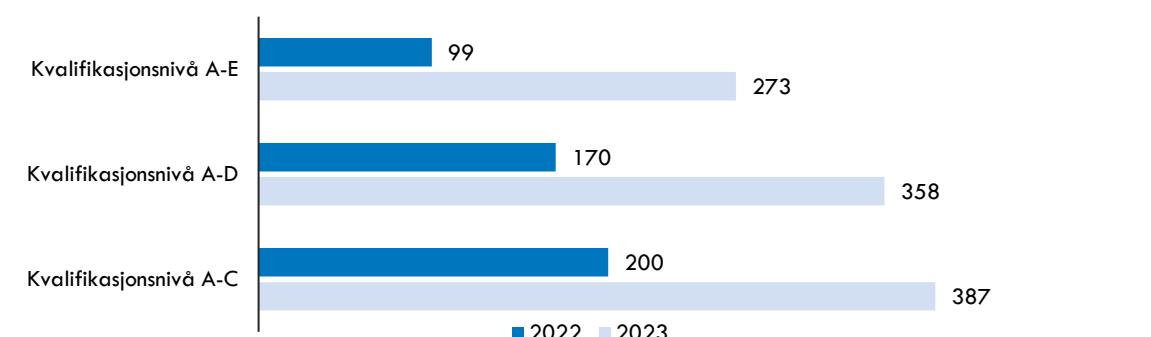
Som nevnt tidligere i rapporten, sammenfaller også denne rapporteringen med den pågående Ukrainakonflikten som kan antas å være en viktig driver til det identifiserte kvalifiseringsbehovet.

Figur 4-6 Kvalifiseringsbehov for tolker på russisk fordelt på kvalifikasjonsnivå A-E i 2022 og 2023

Kilde: Utfyldt rapporteringsskjema og uttrekk fra Proweb, samt oppføringer i Nasjonalt tolkeregister.

Figur 4-7 Kvalifiseringsbehov for tolker på ukrainsk fordelt på kvalifikasjonsnivå A-E i 2022 og 2023

Kilde: Utfyldt rapporteringsskjema og uttrekk fra Proweb, samt oppføringer i Nasjonalt tolkeregister.

5. Bruk av fjerntolking

I dette kapittelet beskriver vi offentlige organers bruk av fjerntolking og fremmøtetolking. Funnene bidrar til å gi en indikasjon på offentlige organers bruk av fjerntolking og etterlevelse av tolkelovens § 8 om bruk av fjerntolking.

Tolking i offentlig sektor kan skje på ulike måter. Tolkeoppdrag kan gjennomføres ved fremmøtetolking, skjermtolking eller telefontolking:

- Fremmøtetolking brukes om tolker som er fysisk til stede i kommunikasjonen mellom en offentlig tjenesteperson og innbyggeren med behov for tolk.
- Skjermtolking og telefontolking brukes ofte om hverandre i den felles samlebetegnelsen fjerntolking. Felles for tolking via skjerm og tolking via telefon er at tolken ikke er fysisk til stede i samme rom som den offentlige tjenestepersonen og/eller innbyggeren med behov for tolk.
 - Skjermtolking innebærer at tolken har lyd- og bildekomunikasjon med partene.
 - Telefon tolking innebærer at tolken tolker over telefon, og har kun lydkommunikasjon med minst én av partene.

Figur 5-1: Oversikt over hvordan tolkeoppdrag ble gjennomført i første halvår 2023

Kilde: Rapporteringsskjema utfylt av kommunale tolketjenester og private tolkebyråer. Avrundet slik at totalen blir 100 prosent.

Telefontolking var den mest utbredte tolkemetoden i første halvår 2023, og sto for 68,6 prosent av alle oppdragene. Fremmøtetolking utgjorde tilnærmet 29,9 prosent, mens skjermtolking stod for 1,5 prosent av den totale oppdragsmengden. Selve gjennomføringen av tolkeoppdragene varierer mellom ulike de ulike formidlerne. Det er mer vanlig å formidle oppdrag gjennom telefon tolking blant private formidlere (85 prosent) enn kommunale tolketjenester (61 prosent) og formidlere med egenregi (30 prosent). Motsatt er det en mindre andel tolkeoppdrag som gjennomføres med tolken fysisk til stede blant private tolkebyrå (14 prosent) sammenlignet med kommunale tolketjenester (34 prosent). Også for tolking via skjerm er oppdragsandelen for private tolkebyrå lavere (1 prosent), sammenlignet med kommunale tolketjenester (5 prosent).

Samlet sett har utviklingen i fordelingen av tolkeform fra 2022 til 2023 gått i motsatt retning av det den gjorde fra 2021 til 2022. Andelen fremmøtetolking har blitt redusert sammenlignet med de foregående årene, mens andelen fjerntolking totalt har økt noe. Endringene i modalitet som fremgår av denne rapporten kan indikere at sammensetningen av kommunale, private og aktører med egenregi kan ha en innvirkning på beregningen av utvikling i tolkeform.

For å kunne utvikle målrettede tiltak og retningslinjer på området, vil det være nyttig å monitordre offentlige organers faktiske forbruk av fjerntolking også i årene framover. Dette vil kunne bidra til å si noe om den observerte vridningen fra telefon tolking mot fremmøtetolking kan tilskrives forhold ved tolkemarkedet (for eksempel innføring av ny tolkelov) eller om vridningen skyldes andre ekstraordinære hendelser og forhold i samfunnet.

Vedlegg A

Tabell A-1: Liste over språk og nøkkeltall i datautvalget for språk i første halvår 2023 som har kvalifisert tolk og gjennomført tolkeoppdrag eller kvalifisert tolk uten gjennomført tolkeoppdrag

Språk	Antall oppdrag (estimert)	Antall kvalifiserte tolker A-E	Oppdrag per tolk
Albansk	4 469	34	131
Amharisk	2 999	34	88
Arabisk	114 118	258	442
Armenisk	62	5	12
Aserbajdsjansk	165	7	24
Belarusisk	61	1	61
Bengali	477	1	477
Berbisk	521	7	74
Bilin	140	3	47
Bosnisk/Kroatisk/Serbisk/Montenegrinsk	3 654	43	85
Bulgarsk	2 306	23	100
Burmesisk	1 197	6	199
Cebuano	244	1	244
Dari	12 516	80	156
Engelsk	5 048	96	53
Estisk	320	6	53
Finsk	223	13	17
Fransk	2 420	53	46
Georgisk	76	3	25
Gresk	1 602	10	160
Hasaragi	144	12	12
Hebraisk	21	1	21
Hindi	755	7	108
Igbo	25	4	6
Indonesisk	80	1	80
Islandsk	102	6	17

Språk	Antall oppdrag (estimert)	Antall kvalifiserte tolker A-E	Oppdrag per tolk
Italiensk	865	15	58
Japansk	45	4	11
Kantonesisk	746	7	107
Kinesisk Mandarin	3 033	32	95
Koreansk	165	2	82
Kurmanji, Badinsk	10 066	31	325
Latvisk	2 007	14	143
Lituuisk	12 684	66	192
Makedonsk	104	3	35
Mongolsk	34	2	17
Nederlandsk	256	17	15
Nepalesisk	752	5	150
Ngala	263	2	132
Njaruanda, Rundi	9 144	18	508
Nordsamisk	62	13	5
Norsk Tegnspråk	41 000	561	73
Oromo	1 004	10	100
Panjabi	498	31	16
Pashto	11 848	38	312
Persisk	8 178	99	83
Polsk	44 696	201	222
Portugisisk	2 518	37	68
Rumensk	5 788	63	92
Russisk	79 629	204	390
Singalesisk	17	2	9
Slovakisk	699	6	116
Somali	26 433	110	240
Sorani	6 947	77	90
Spansk	9 975	75	133
Svensk	108	1	108
Swahili	6 803	21	324
Sørsamisk	0	2	-
Tagalog	1 178	9	131

Språk	Antall oppdrag (estimert)	Antall kvalifiserte tolker A-E	Oppdrag per tolk
Tamil	3 645	18	202
Thai	6 775	31	219
Tibetansk	2	1	2
Tigre	131	1	131
Tigrinja	28 783	61	472
Tsjekkisk	246	8	31
Tsjetsjensk	312	9	35
Tsjin	288	1	288
Tyrkisk	14 159	72	197
Tysk	1 068	22	49
Uigurisk	1 248	7	178
Ukrainsk	66 912	115	582
Ungarsk	631	17	37
Urdu	10 302	59	175
Usbekisk	248	5	50
Vietnamesisk	7 996	42	190
Volof	91	2	45

Kilde: Rapporteringsskjema utfilt av kommunale tolketjenester og private tolkebyråer, samt oppføringer i Nasjonalt tolkeregister.
Kategorien «norsk tegnspråk» inkluderer norsk tegnspråk, tolking for døvblinde og norsk skrivetolkning.

*Språk som tidligere inngikk i andre språk-kategorier.

** Språk som ikke har blitt innrapportert tidligere.

***Dekningsgradsanalysene inkluderer ikke samiske språk.

Tabell A-2: Språk med gjennomførte tolkeoppdrag første halvår 2023 uten kvalifisert tolk i tolkeregisteret (per 1. halvår 2023)

Språk	Antall oppdrag (estimert)
Rohingya	1 276
Nuer	284
Karen	240
Assyrisk	174
Dinka	116
Akan	112
Maban	110
Dansk	100
Mandingo	85
Khmer	89
Anuak	44
Ganda	38
Slovensk	25
Afar	15
Atsjoli	15
Malayisk	15
Turkmensk	13
Kunama	11
Soninke	11
Bambara	8
Sango	8
Balutsji	6
Bari	6
Edo	6
Fulansk	6
Hausa	6
Kazakhisk	6
Zaghawa	6
Marathi	4
Masalit	4
Susu	4
Telugu	4
Afrikaans	2
Djerma	2
Gujarati	2
Kikuyu	2
Lao	2
Ossetisk	2
Romanes	2

Kilde: Rapporteringsskjema utfylt av kommunale tolketjenester og private tolkebyråer, samt oppføringer i Nasjonalt tolkeregister. Inkluderer ikke samiske språk.